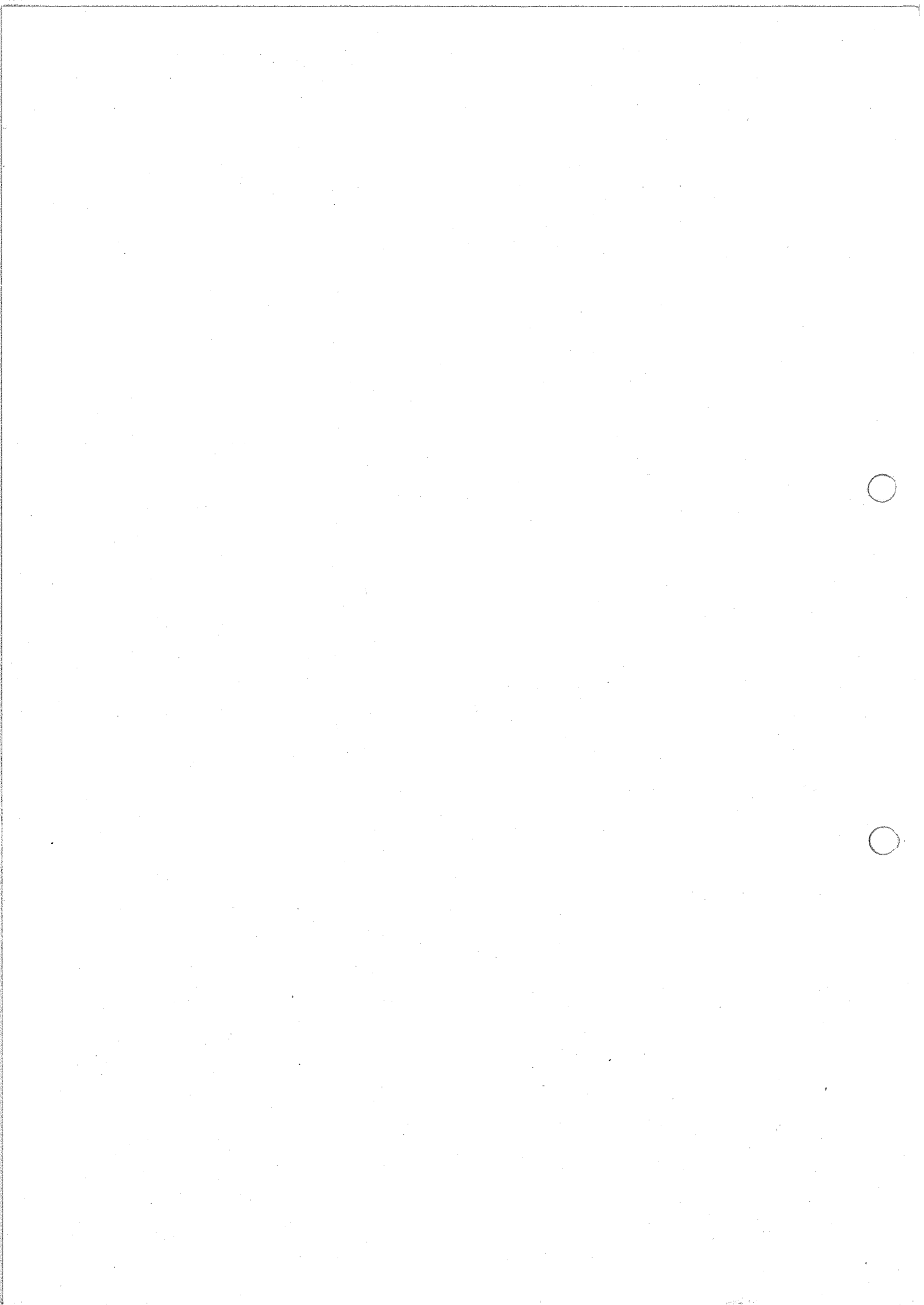

Nummers 290 t/m 321

1

Van: @rws.nl
Verzonden: woensdag 29 mei 2013 10:27
Aan: " " @minez.nl;
 @mineleni.nl
Onderwerp: Fw: gesprek gisteren

Ik was van plan jullie nog te informeren over het gesprek, maar heeft het al kort samengevat, zie hieronder. Men wil graag volgende week dit op de site zetten met een paar vragen en een forum. Daarbij wordt nog niet verwezen naar concrete gebieden maar naar het fenomeen wind near shore algemeen.

kunnen we de interactieve kaart ter beschikking stellen? Ik voel zelf meer

het ook mooi als mensen meteen erop kunnen klikken.
Graag reactie,

Op zich is

RWS Zee en Delta
Tel. 06-

Dit bericht is verstuurd per blackberry.

Van: _____
Verzonden: Wednesday, May 29, 2013 10:06 AM
Aan: _____
Onderwerp: gesprek gisteren

12

Beste

Bedankt voor jullie komst gisteren: goed om elkaar gesproken te hebben. Graag kom ik terug op twee zaken die we gisteren bespraken.

1. Zoals toegezegd, zullen we de twee aandachtspunten, die jullie gisteren noemden, meenemen in de inleidende tekst op onze website (hogere kosten van wind op zee; verschillende economische activiteiten op zee). We hebben geen behoefte aan het tegenlezen van de tekst.
2. We zien geen rol voor ons weggelegd in de regionale deelsessies. We zien voor onszelf een toetsende/controlerende rol, die we via het OIM willen invullen.

Tenslotte: kun je me deze week laten weten of wij de interactieve kaart op onze website kunnen plaatsen? Zo ja, dan kunnen jouw en mijn collega 'van online' elkaar contacten over de technische specificaties. Ook verneem ik graag nog of de bestuurlijke conferentie op 5 juni doorgaat. Alvast bedankt.

Ik houd je op de hoogte van onze activiteiten.

Hartelijke groet,

Disclaimer

E-mail wordt doo: iet gebruikt voor het aangaan van externe verplichtingen.

Deze e-mail is uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n). Indien deze e-mail onverhoopt niet voor u is bestemd dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met de afzender en daarna het bericht te vernietigen. Deze e-mail mag niet worden doorgestuurd, openbaar gemaakt of verveelvoudigd worden zonder de toestemming van de afzender.

                  betracht grote zorgvuldigheid bij het verzenden van e-mails.   kan echter niet garanderen dat deze e-mail juist, volledig, tijdig en virusvrij wordt overgebracht. In een dergelijk geval is   op geen enkele wijze aansprakelijk voor enige schade, direct dan wel indirect, in welke vorm dan ook.

2

22

Van:
Verzonden: donderdag 4 juli 2013 14:57
Aan:
Onderwerp: Brief aan minister Kamp over Vervolg haalbaarheidsstudie windparken binnen de 12-mijlszone
Bijlagen: 2013-051 Brief en bijlage windparken 12-mijlszone.pdf

Geachte
 Zie bijgevoegde brief.
 Hartelijke groet.

21

Van:
Verzonden: donderdag 4 juli 2013 14:53
Aan: L (@rws.nl)
CC: @minez.nl;
Onderwerp: Brief aan minister Kamp over Vervolg haalbaarheidsstudie windparken binnen de 12-mijlszone

Beste
 Bijgevoegde brief gaat vandaag op de post richting minister Kamp.
 Hartelijke groet.

Disclaimer

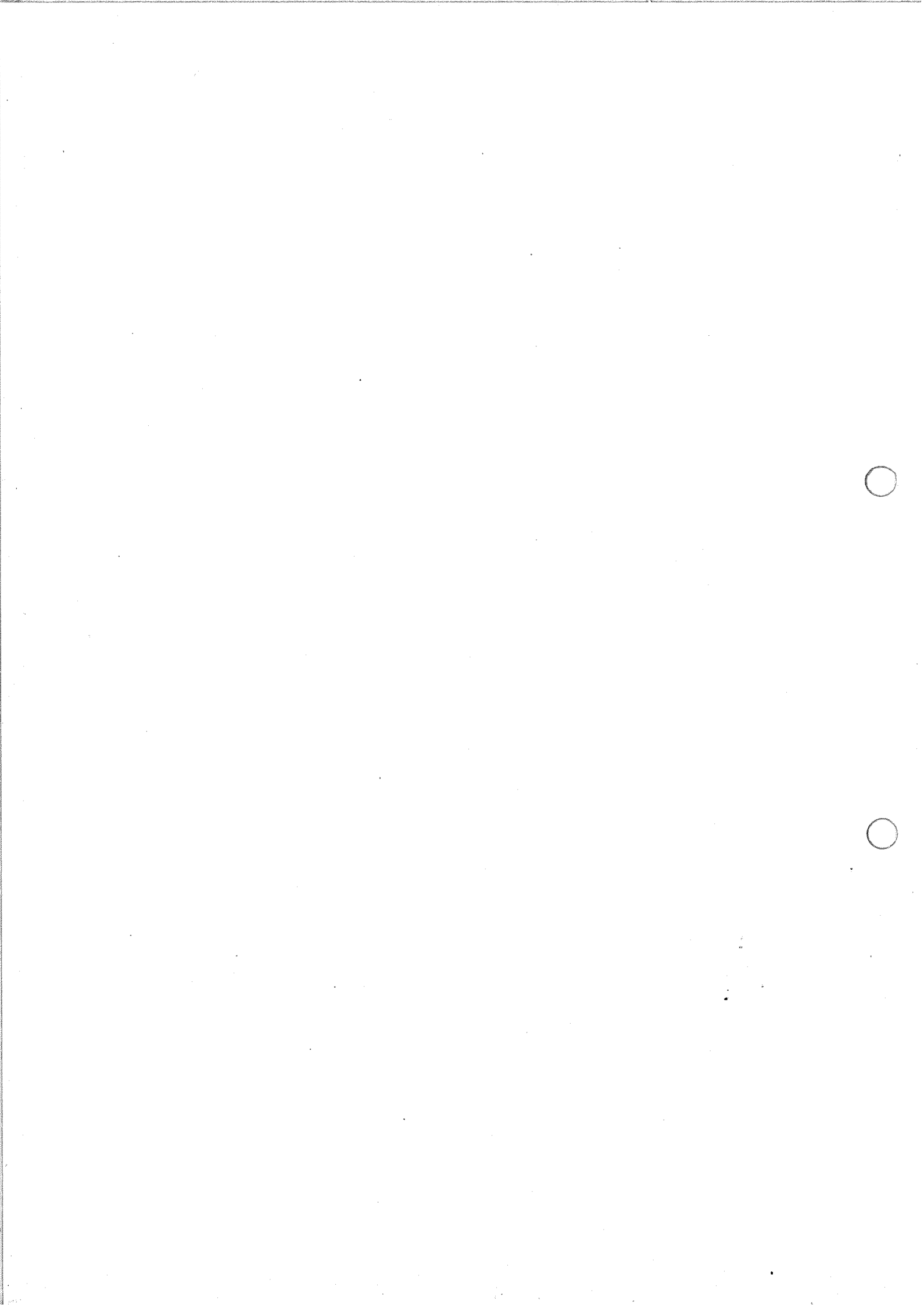
E-mail wordt door [ ] niet gebruikt voor het aangaan van externe verplichtingen.

Deze e-mail is uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n). Indien deze e-mail onverhoopt niet voor u is bestemd dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met de afzender en daarna het bericht te vernietigen. Deze e-mail mag niet worden doorgestuurd, openbaar gemaakt of verveelvoudigd worden zonder de toestemming van de afzender.

ANWB betracht grote zorgvuldigheid bij het verzenden van e-mails. ANWB kan echter niet garanderen dat deze e-mail juist, volledig, tijdig en virusvrij wordt overgebracht. In een dergelijk geval is ANWB op geen enkele wijze aansprakelijk voor enige schade, direct dan wel indirect, in welke vorm dan ook.

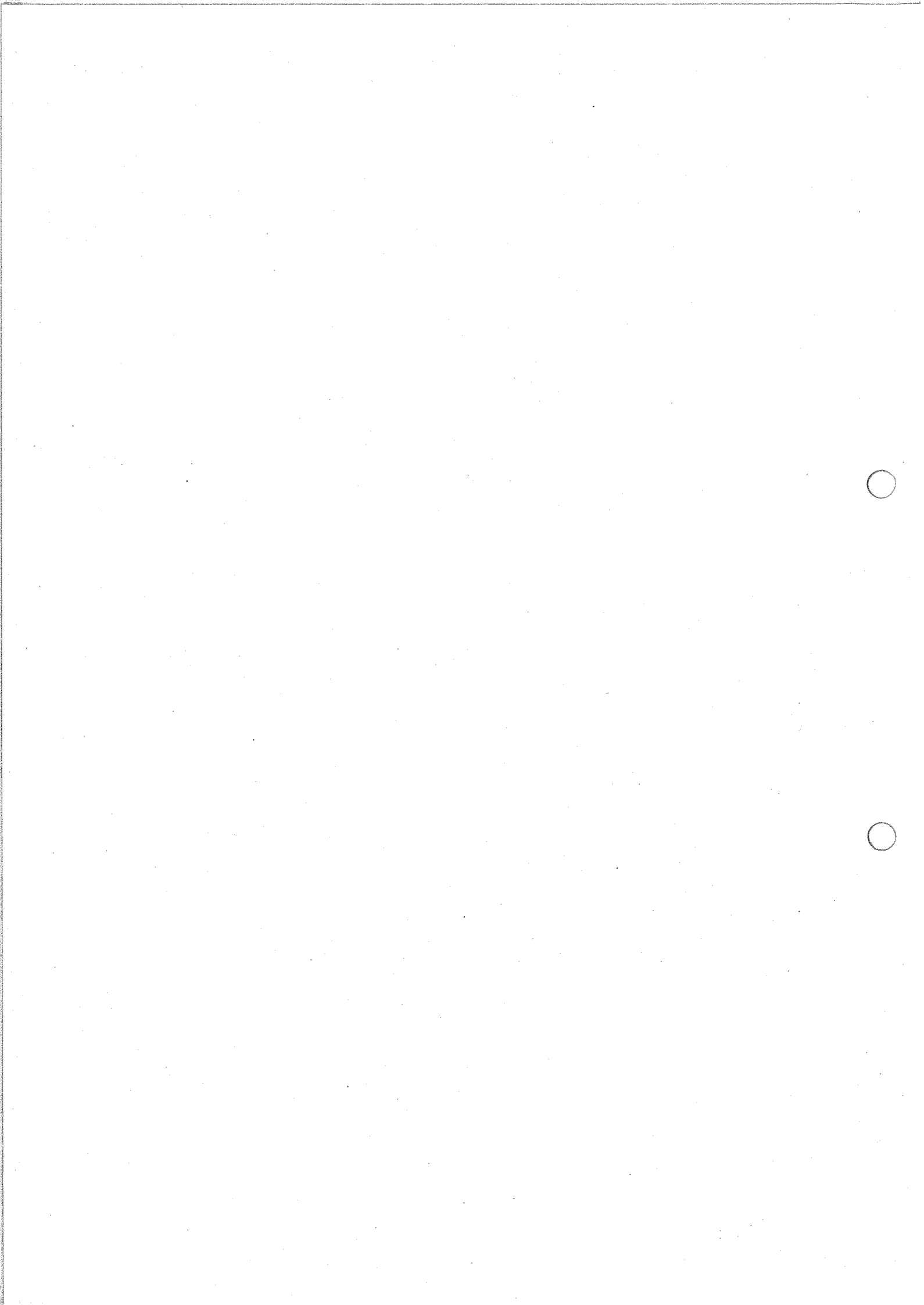
ANWB B.V.

291

Reeds openbaar.

291A

3

Van: [redacted]@rws.nl
Verzonden: donderdag 4 juli 2013 17:08
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: recreatie onderzoek / deelname ANWB

3.2

Ik heb [redacted] gesproken. Hij gaat intern overleggen of men wil deelnemen aan een recreatie onderzoek maar vroeg mij dit even op de mail te zetten, zie hieronder.
Jullie hebben wellicht ook al de brief van de ANWB gekregen via [redacted] of direct. Ik heb [redacted] gelijk even bijgepraat over de aanpak. Volgende week even reactie op de brief bespreken.

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 4 juli 2013 17:05
Aan: [redacted]
CC: Windopzee
Onderwerp: recreatie onderzoek

3

Beste

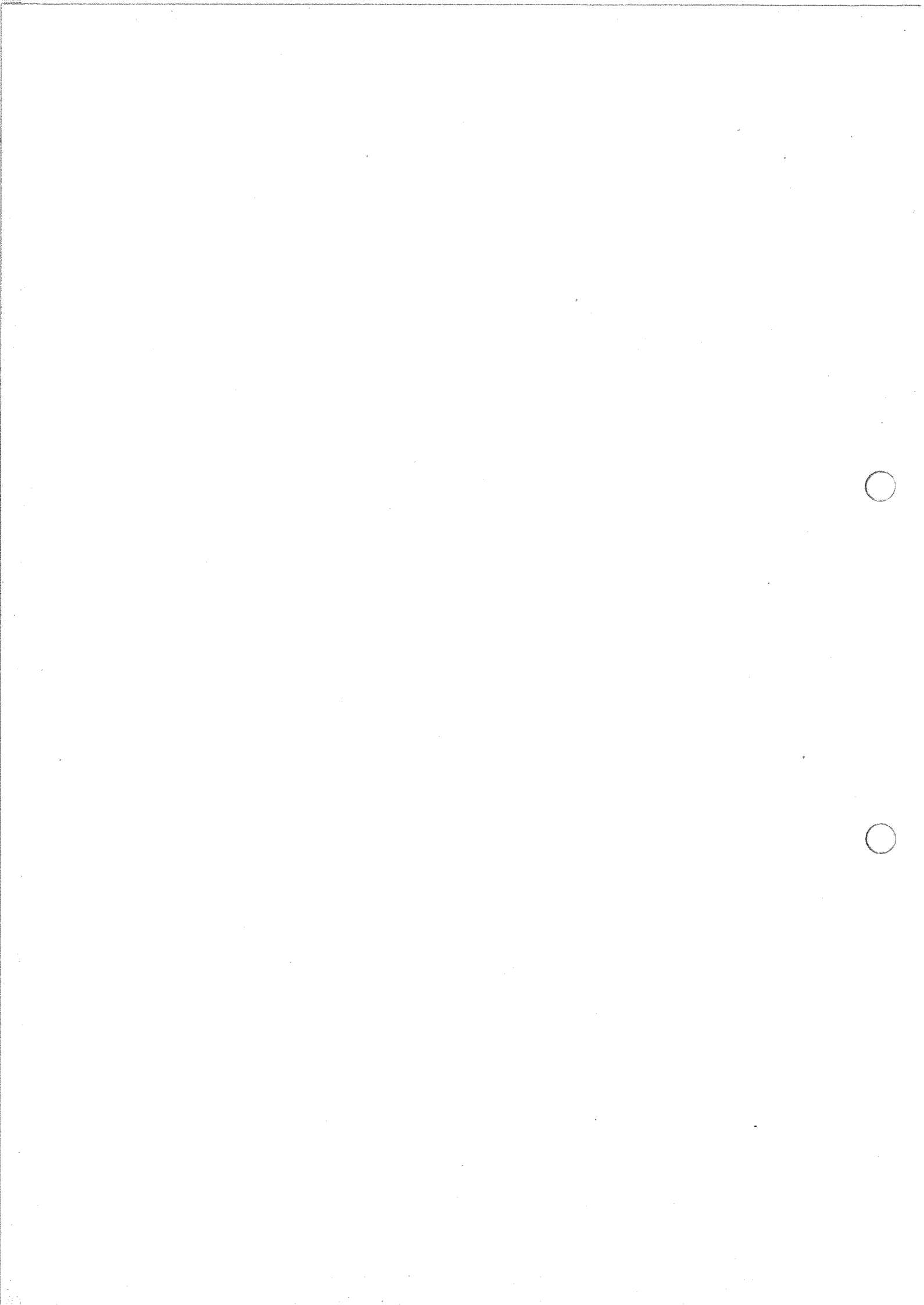
Hierbij zoals besproken onze vraag of jullie geïnteresseerd zijn om deel te nemen aan een begeleidingsgroep voor een onderzoek naar de effecten van windenergie op zee op recreatie en toerisme.

Graag willen we een begeleidingsgroep samenstellen van 8-10 personen van organisaties die een belang hebben bij kustrecreatie en toerisme (kustoverheden, vereniging van strandtenthouders, ...) om gezamenlijk te bezien of we via een onderzoek een beter beeld kunnen krijgen van de mogelijke effecten en evt. ook mitigerende maatregelen. Ik voeg bewust nog geen vraagstelling bij (hoewel we daar zelf wel ideeën over hebben), omdat we juist samen met de begeleidingsgroep de vragen willen formuleren. We willen proberen zo snel mogelijk bij elkaar te komen – rekening houdend met de zomervakanties - om het onderzoek te kunnen afronden binnen de geplande termijn voor de haalbaarheidsstudie. Belangrijk daarbij is dat we graag het commitment op de aanpak aan de voorkant goed willen regelen, zodat we later geen discussie meer krijgen over de vraagstelling e.d.

Ik hoor graag van je of jij of een collega (bij voorkeur iemand die deskundig is op dit onderwerp) wil deelnemen in de begeleidingsgroep. Evt. suggesties voor andere organisaties die we kunnen benaderen zijn ook welkom.

Groet,

292

4

Van:
Verzonden: dinsdag 23 juli 2013 12:01
Aan:

@rws.nl

CC: Windonzee

Onderwerp: deelname begeleidingsgroep onderzoek mogelijke effecten van windenergie in de 12-
mijlszone op recreatie en toerisme, bijeenkomst op 27 augustus a.s.
Bijlagen: Quickscan Haalbaarheidsstudie 12-mijlszone.pdf; Toelichting_quickscan062013.pdf

Beste mensen,

Met jullie is de afgelopen periode contact geweest over betrokkenheid bij een onderzoek naar de mogelijke effecten van windenergie voor de kust op recreatie en toerisme. Hierbij wil ik jullie uitnodigen voor een eerste bijeenkomst om gezamenlijk de vraagstelling en de aanpak van het onderzoek te bespreken. Het overleg zal plaatsvinden in het gebouw van de inspectie Leefomgeving en Transport op de **Nieuwe Uitleg 1, 2514 BP Den Haag op 27 augustus a.s.. Tijd: 13.30 – 16.30 uur.** Dit is ca. 10 minuten lopen vanaf station Den Haag Centraal.

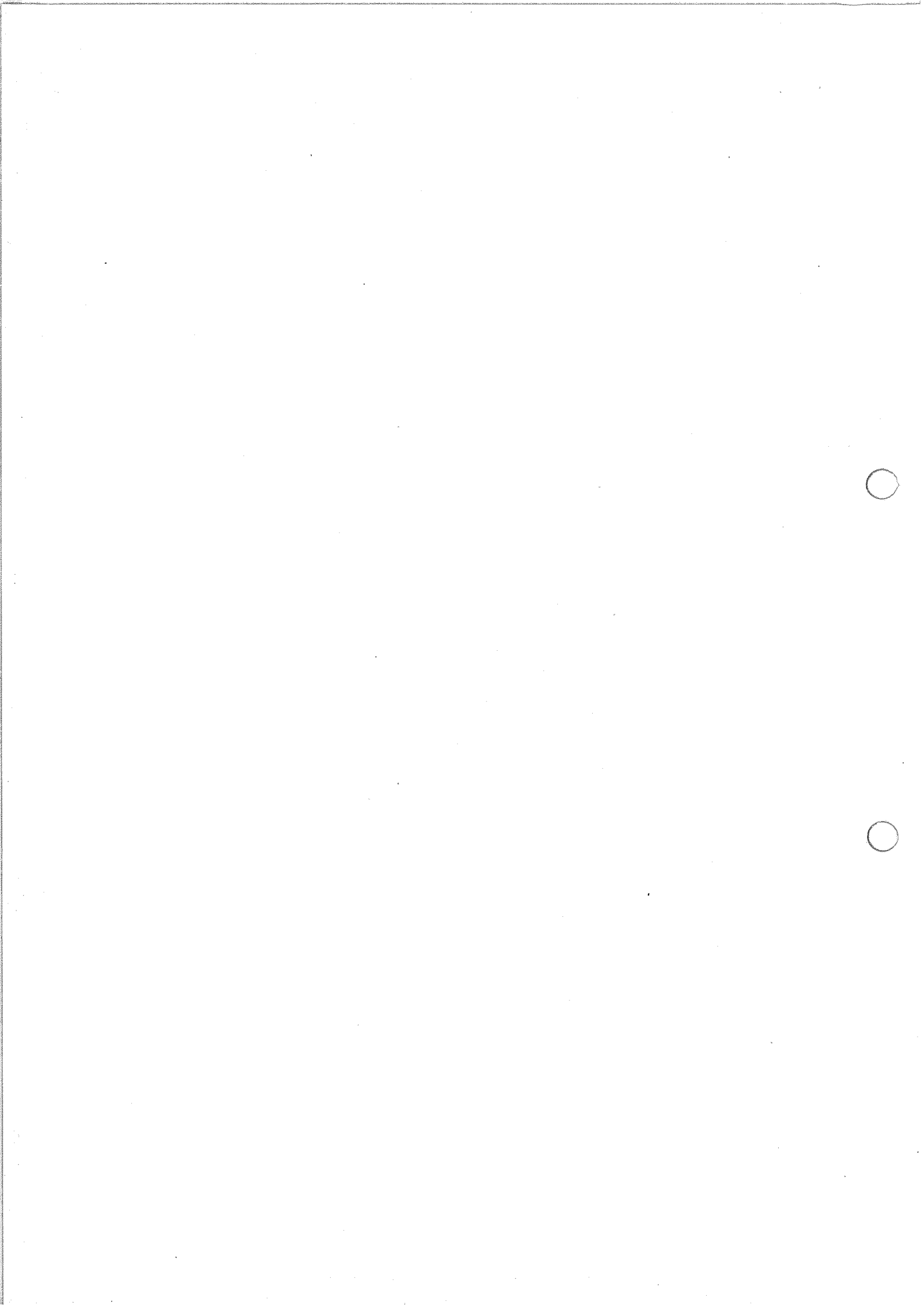
Het onderzoek zal binnen de looptijd van de haalbaarheidsstudie moeten worden afgerond en heeft tot doel om input te leveren voor de besluitvorming door de ministers Kamp en Schultz. Naar verwachting zijn enkele bijeenkomsten nodig. Graag wil ik hierbij benadrukken dat we het belangrijk vinden om aan de voorkant overeenstemming te krijgen op de vraagstelling en aanpak. Aangezien de deelnemers uit verschillende hoeken van het land komen, willen we de locaties voor volgende bijeenkomsten in overleg vaststellen. Vanuit de projectorganisatie zullen in elk geval en) aanwezig zijn bij de eerste bijeenkomst.

Om de begeleidingscommissie een beetje overzichtelijk te houden wil ik jullie verzoeken om per regio (1) Zeeland/Maasvlakte, 2) Hollandse kust ten zuiden van NZKanaal, 3) Hollandse kust ten noorden van NZkanaal en 4) Waddeneilanden) en per recreatie-organisatie (ANWB, Strand Nederland, strandtenthouders Zandvoort/Noordwijk, Recron, Nederlands Bureau voor Toerisme), één afgevaardigde te leveren. Ik verzoek jullie om **uiterlijk 15 augustus** aan te geven wie aan dit overleg zal deelnemen. Een reactie graag naar Windopzee@minienm.nl Een uitnodiging en agendavoorstel zal in de week voorafgaand aan het overleg worden verstuurd.

Voor de volledigheid voeg ik hierbij nogmaals de quick scan rapportage en de notitie die voor het OIM is gemaakt met een beschrijving van het proces.

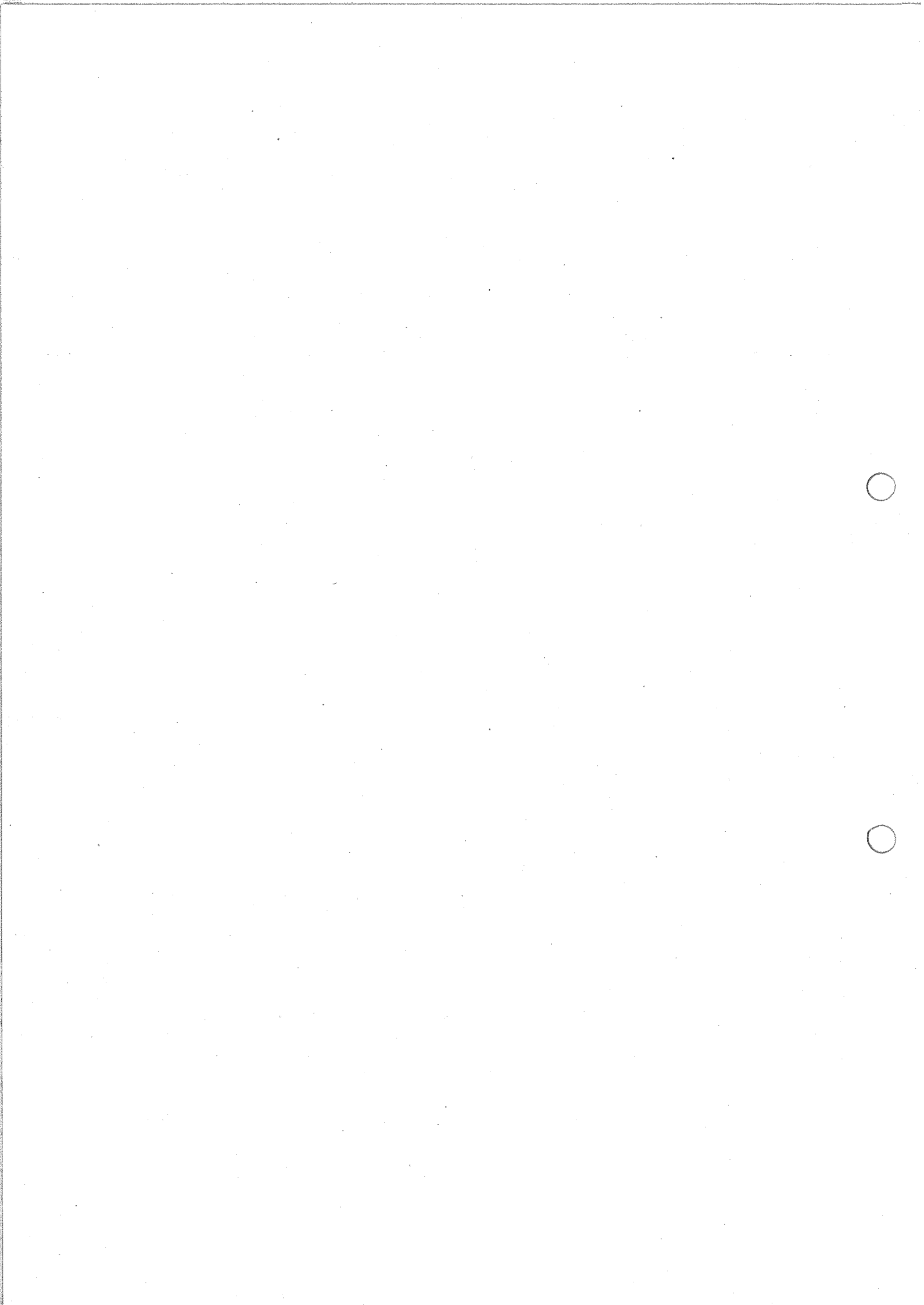
Met vriendelijke groet,

293

Reeds openbaar.

Zg3A

Datum
26 juni 2013

memo

Inleiding

Op 4 april hebben de ministers Kamp en Schultz van Haegen (Ministerie van Infrastructuur en Milieu, DG Ruimte en Water) en de minister van Infrastructuur en Milieu (Rijkswaterstaat Zee en Delta) de aanpak voor de haalbaarheidsstudie naar de mogelijkheden van windenergie in de 12-mijlszone in het OIM gepresenteerd. Zoals afgesproken treft u bijgaand de uitkomsten van de eerste fase van de haalbaarheidsstudie aan. Hieronder vindt u een korte toelichting op de achtergronden van de studie, de status van de quickscan en hoe u uw inbreng in de tweede fase van de studie kunt leveren.

Achtergrond van de haalbaarheidsstudie 12 NM

Het kabinet heeft een doelstelling van 16% duurzame energie in 2020 afgesproken. Windenergie op zee is één van die opties om de doelstelling te kunnen realiseren. Uitgangspunt van het kabinet is om de doelstelling tegen zo laag mogelijke kosten te halen. Het is immers in ieders belang om de kosten voor het verduurzamen van de energievoorziening voor burgers en bedrijfsleven beperkt te houden, zeker in deze tijden van economische crisis. Windenergie op zee is nu relatief gezien nog een dure optie. Maar deze vorm van energie moet wel worden meegenomen om de doelstelling te halen.

De ministers Kamp en Schultz van Haegen hebben al met de provincies afgesproken om minimaal 6000 megawatt windenergie op land te realiseren. Windenergie op land is namelijk veel goedkoper dan op zee. Daarnaast wordt een haalbaarheidsstudie naar locaties binnen de 12-mijlszone uitgevoerd omdat de verwachting is dat windenergie daar goedkoper kan worden gerealiseerd dan op andere locaties op zee. De haalbaarheidsstudie wordt uitgevoerd in nauwe samenwerking tussen het ministerie van Economische Zaken en het ministerie van Infrastructuur en Milieu, dat verantwoordelijk is voor ruimtelijke afwegingen van nationale betekenis.

Quick Scan en vervolg

In de quickscan is door vertegenwoordigers van de rijksoverheid gekeken waar géén windparken binnen de 12 mijlszone gebouwd kunnen worden, rekening houdend met nationale belangen, zoals de doorgaande scheepvaart. In de tweede fase van de haalbaarheidsstudie worden de vijf resterende gebieden onderzocht, waarbinnen de bouw van windparken dus niet op voorhand wordt uitgesloten. Voor alle duidelijkheid: het staat ook voor die gebieden niet vast dat er windparken gebouwd kunnen worden.

In de tweede fase van de haalbaarheidsstudie wordt een aantal verdiepende studies en onderzoeken uitgevoerd, onder andere op het gebied van ecologie, mogelijke effecten op radar voor de scheepvaart en effecten op kusttoerisme en huizenprijzen. Voor de vijf overgebleven gebieden in de kustzone en de aangewezen en aan te wijzen gebieden buiten de 12-mijlszone wordt een maatschappelijke kosten-batenanalyse gedaan om te zien in welke van alle gebieden binnen en buiten de 12-mijlszone windenergie tegen de laagste maatschappelijke kosten gerealiseerd kan worden.

Hoe kunt u uw inbreng leveren?

De ministers van Economische zaken en Infrastructuur en Milieu vinden het belangrijk om goed te luisteren naar eventuele bezwaren van overheden, sectoren en maatschappelijke organisaties tegen ingrepen in hun omgeving. Om zorgvuldige afwegingen te kunnen maken, willen zij over alle relevante belangen, feiten en meningen beschikken, voordat er een besluit wordt genomen. U kunt helpen bij het verzamelen daarvan, door belangen, feiten en meningen aan te dragen.

- Voor de vijf gebieden worden direct na de zomer werksessies gehouden met ambtelijke vertegenwoordigers van de kustoverheden en vertegenwoordigers van sectoren en maatschappelijke organisaties met een nationaal of gebiedsspecifiek belang of kennis, die zij willen inbrengen om de kwaliteit van de haalbaarheidsstudie te verbeteren. De werksessies zijn bedoeld om per gebied concreet na te gaan welke aspecten en belangen spelen in de gebieden en hoe deze wel of niet te combineren zijn met windenergie. Bijvoorbeeld: wat zijn de meest waardevolle visgronden, hoe kan rekening worden gehouden met zandwinning en kan omvaren worden voorkomen, hoe kunnen windparken de ruimtelijke kwaliteit en beleving beïnvloeden en zijn er ook kansen voor de ontwikkeling van het gebied? Beoogd resultaat van de werksessies is een kaart met een aantal aandachtspunten of voorwaarden bij de ontwikkeling van windenergie om bestaande belangen zo min mogelijk te hinderen en waar mogelijk kansen te benutten. Voor de werksessies worden naast vertegenwoordigers van kustoverheden ook vertegenwoordigers met gebiedskennis gezocht van visserij, sportvisserij, scheepvaart, recreatie en zandwinning. Ook vertegenwoordigers van natuurorganisaties en andere belanghebbenden zijn welkom.
- Als alle informatie uit de onderzoeken en de werksessies verwerkt is, vindt een bijeenkomst plaats met de deelnemers aan de sessies om de verzamelde feiten te checken en eventuele openstaande punten verder te bespreken. Op basis hiervan wordt de eindrapportage opgesteld.
- Alle partijen, ook degenen die ervoor kiezen om niet actief mee te doen aan de haalbaarheidsstudie, kunnen daarna via het OIM hun mening of standpunt kenbaar maken als input voor de besluitvorming.
- Vervolgens wordt een bestuurlijke bijeenkomst georganiseerd met de kustoverheden.

- De uitkomsten van het OIM en de bestuurlijke bijeenkomst vormen met de eindrapportage de input voor het besluit van de ministers, waarover vervolgens de Tweede Kamer wordt geïnformeerd.

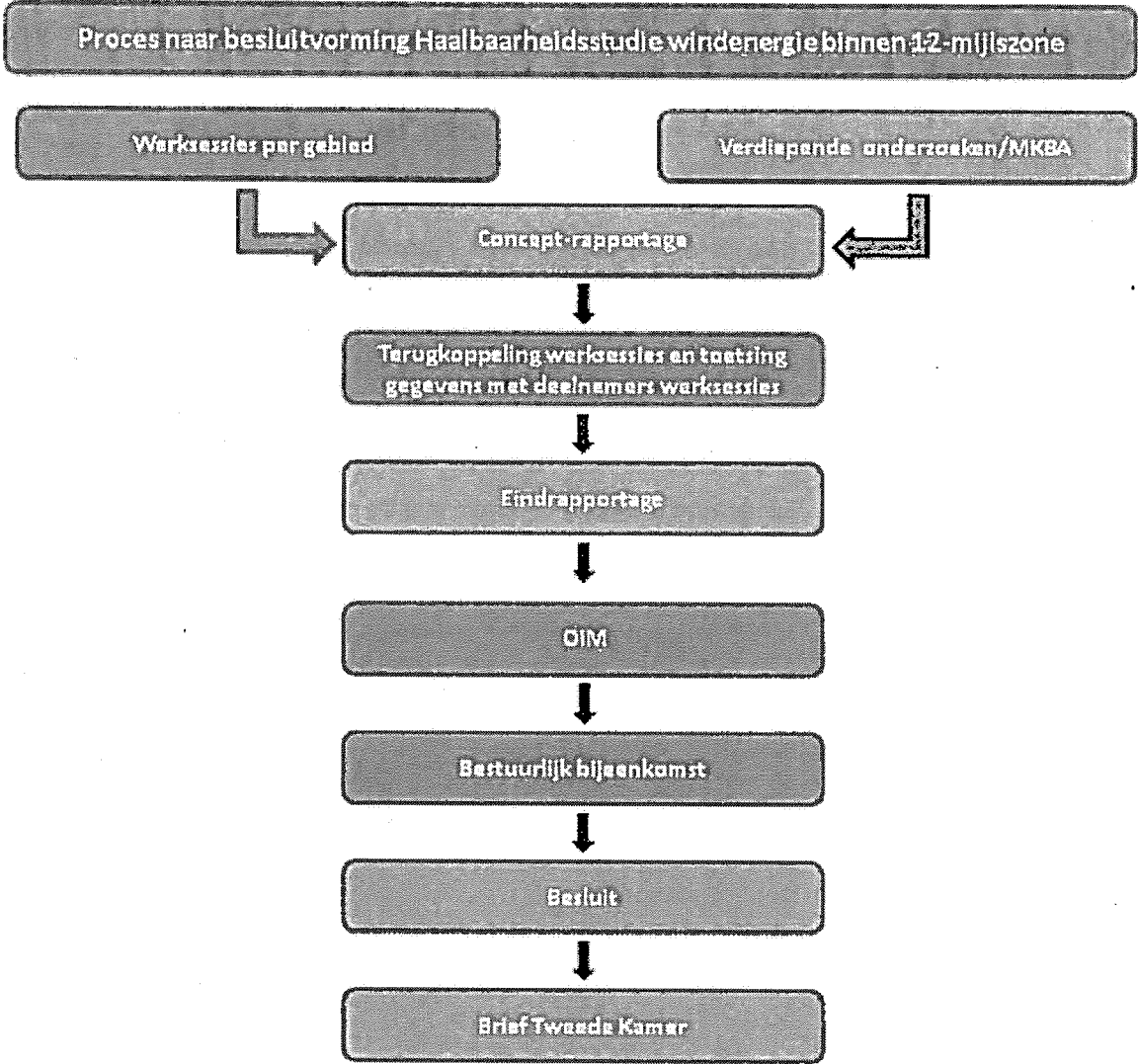
Onderstaand treft u een schematische weergave aan van de verschillende stappen in het proces naar besluitvorming.

Aanmelden

Verzoek is om - indien mogelijk - een coördinerende rol te spelen voor deelnemers uit uw achterban bij de aanmelding voor de werksessies. U kunt de deelnemers voor 10 juli opgeven door een e-mail te sturen naar windopzee@minienm.nl. Vermeld u daarbij naam en telefoonnummer en de organisatie die wordt vertegenwoordigt. Als het aantal deelnemers te groot wordt, zal contact opgenomen worden om te zien of het mogelijk is tot een representatieve afvaardiging te komen.

Vragen?

Voor vragen over bovenstaande kunt u contact opnemen met de @minienm.nl.

5

5.2

Van: - DGRW
Verzonden: donderdag 15 augustus 2013 17:01
Aan:
CC: ..., Windopzee
Onderwerp: Aanmeldingen begeleidingsgroep recreatieonderzoek

Hallo

Uit de postbus WindopZee zijn de volgende aanmeldingen voor de begeleidingsgroep voor het recreatieonderzoek te halen.

Organisatie	Naam
Strandtenthouders (via	

Volgens mij betekent dat alleen dat nog niet duidelijk of en wie van gemeente Schagen/gemeente Bergen komt. En heeft dhr/mevr. nog niet bevestigd.

met vriendelijke groet,

.....
 Ministerie van Infrastructuur en Milieu
 Directoraat Generaal Ruimte en Water
 directie Gebieden en Projecten
 Plesmanweg 1-6 | F 02.40
 Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag
 .....

T 070-
 M 06-
 @mininorm.nl

Van: @rws.nl
Verzonden: dinsdag 23 juli 2013 12:01
Aan:

5.1

CC: Windopzee; - DGRW;
 (!
Onderwerp: deelname begeleidingsgroep onderzoek mogelijke effecten van windenergie in de 12-mijlszone op recreatie en toerisme, bijeenkomst op 27 augustus a.s.

Beste mensen,

294

Met jullie is de afgelopen periode contact geweest over betrokkenheid bij een onderzoek naar de mogelijke effecten van windenergie voor de kust op recreatie en toerisme. Hierbij wil ik jullie uitnodigen voor een eerste bijeenkomst om gezamenlijk de vraagstelling en de aanpak van het onderzoek te bespreken. Het overleg zal plaatsvinden in het gebouw van de inspectie Leefomgeving en Transport op de **Nieuwe Uitleg 1, 2514 BP Den Haag op 27 augustus a.s.. Tijd: 13.30 – 16.30 uur.** Dit is ca. 10 minuten lopen vanaf station Den Haag Centraal.

Het onderzoek zal binnen de looptijd van de haalbaarheidsstudie moeten worden afgerond en heeft tot doel om input te leveren voor de besluitvorming door de ministers Kamp en Schultz. Naar verwachting zijn enkele bijeenkomsten nodig. Graag wil ik hierbij benadrukken dat we het belangrijk vinden om aan de voorkant overeenstemming te krijgen op de vraagstelling en aanpak. Aangezien de deelnemers uit verschillende hoeken van het land komen, willen we de locaties voor volgende bijeenkomsten in overleg vaststellen. Vanuit de projectorganisatie zullen in elk geval en aanwezig zijn bij de eerste bijeenkomst.

Om de begeleidingscommissie een beetje overzichtelijk te houden wil ik jullie verzoeken om per regio (1) Zeeland/Maasvlakte, 2) Hollandse kust ten zuiden van NZKanaal, 3) Hollandse kust ten noorden van NZkanaal en 4) Waddeneilanden) en per recreatie-organisatie (ANWB, Strand Nederland, strandtenthouders Zandvoort/Noordwijk, Recron, Nederlands Bureau voor Toerisme), één afgevaardigde te leveren. Ik verzoek jullie om **uiterlijk 15 augustus** aan te geven wie aan dit overleg zal deelnemen. Een reactie graag naar Windopzee@minienm.nl Een uitnodiging en agendavoorstel zal in de week voorafgaand aan het overleg worden verstuurd.

Voor de volledigheid voeg ik hierbij nogmaals de quick scan rapportage en de notitie die voor het OIM is gemaakt met een beschrijving van het proces.

Met vriendelijke groet,

UG

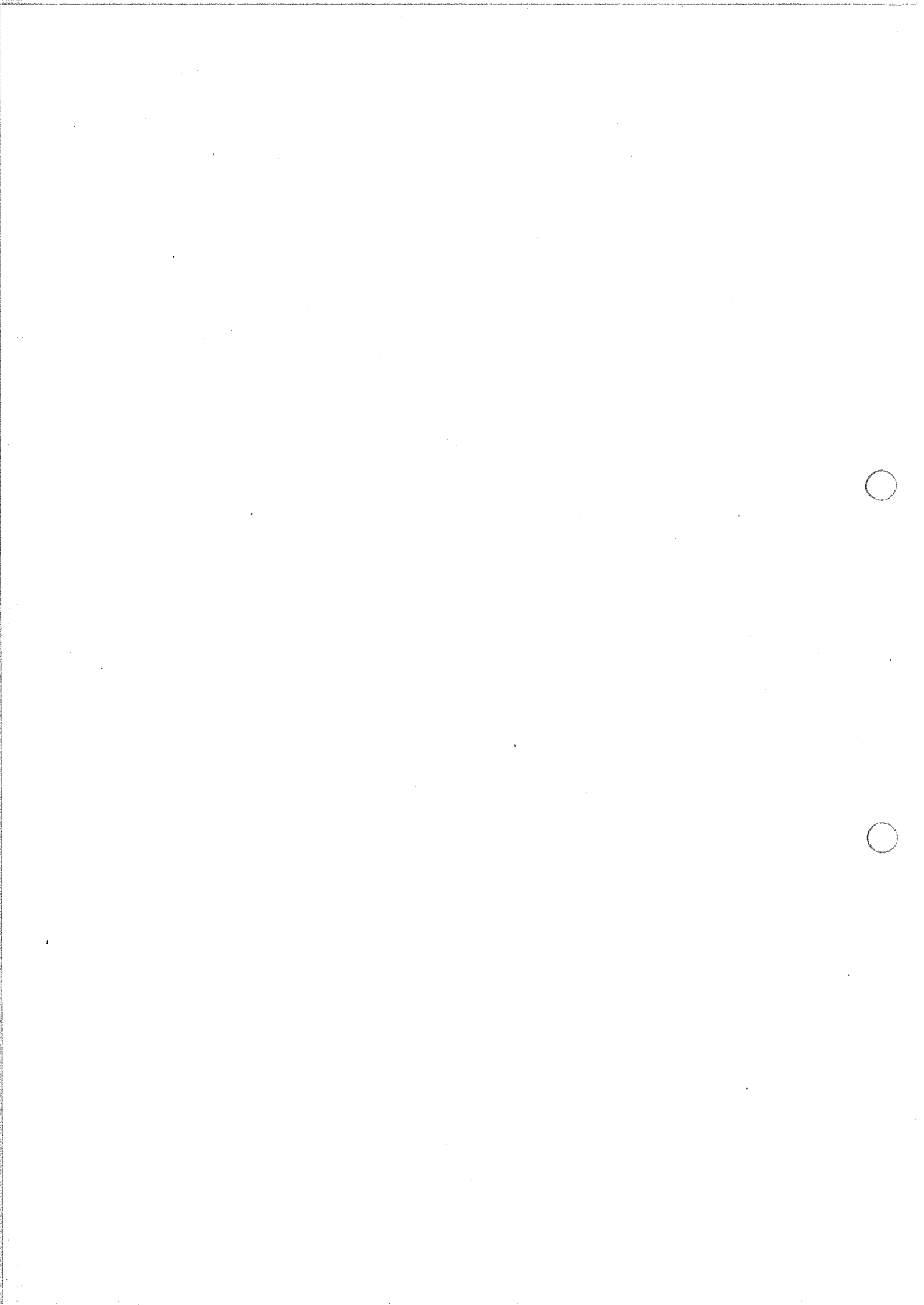
6

6.1

Van: DGRW
Verzonden: donderdag 22 augustus 2013 11:11
Aan:
CC: DGRW
Onderwerp: FW: Offshore Windpark/Castricum/
Bijlagen: avondopnames...; Offshore Windpark/Castricum/

In bijgaande mailtjes staan wat foto's met toelichting die gemaakt heeft van
zonsondergangen en windmolens (al dan niet te zien).
Volgende week even naar kijken of we hier iets mee kunnen voor de werksessies?
Gr

295

Van: - DGRW
Verzonden: maandag 22 juli 2013 14:16
Aan: - DGRW
Onderwerp: avondopnames...

Ha .

Afgelopen vrijdagavond 19/7 de zonsondergang vastgelegd in Egmond aan Zee en niet in Zandvoort!
De reden is, de zon ging vrij noordelijk van de windmolens onder

Daarom afgeweken en als een speer naar Egmond aan Zee gereden, 40km noordelijker.
was het niet zoals ik graag had gezien..de beelden zijn gemaakt (50mm objectief) en het
standpunt is van een duintop, de reacties hier zijn toch positief!

En op de valreep, de zon gaat in de zomer periode noordwestelijk onder...dat betekent, dat de avond
opnames in de winter gemaakt moeten worden.

Egmond Aan Zee

Egmond Aan Zee

Ps. de fotobeelden zijn opgeslagen in Atlantis!

Fijne vakantie!

Met vriendelijke groeten,

Ministerie I&M - DG Ruimte en Water
Directie Ruimtelijke Ontwikkeling
Cluster Ruimtelijk Ontwerp
tel. 06

Van: - DGRW
Verzonden: dinsdag 13 augustie 2013 10:21
Aan:
Onderwerp: Offshore Windpark/Castricum/

Ha

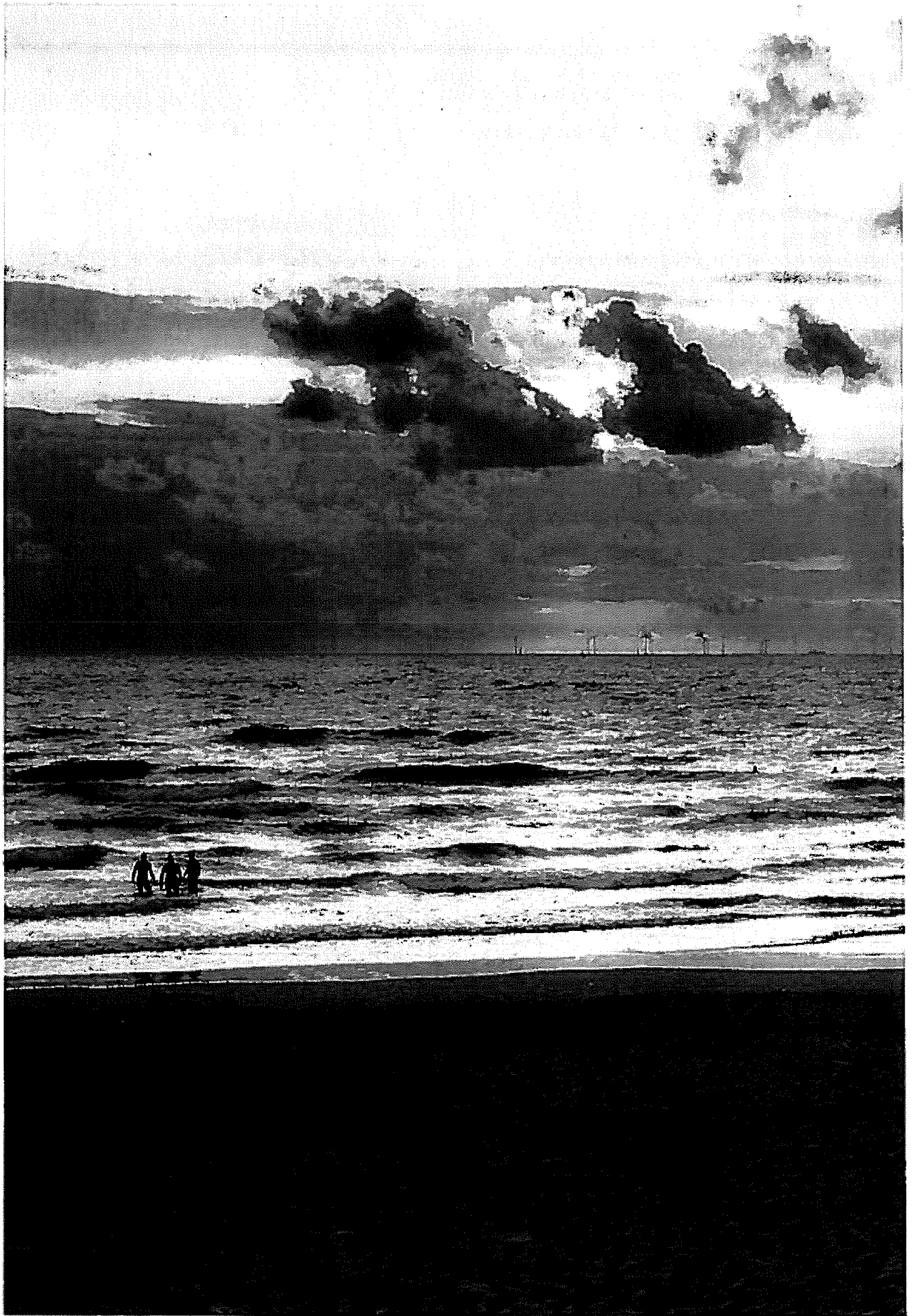
Gisteravond 12/08 in Castricum aan Zee (project-Windmolens op Zee) de foto opnames gemaakt bij zonsondergang, zoals afgesproken.

Ik kreeg toestemming om van het dak van de strandtent van de reddingsbrigade te fotograferen.

Aardige mensen!

Ps. heeft het nodige huiswerk gedaan wat betreft de zonsondergang positie..we kwamen er achter dat in Castricum het mooiste en duidelijkste beeld zou gaan opleveren....!

.....

Het Offshore windpark voor de kust van Castricum aan Zee. Dit park ligt zo'n 9 km uit de kust, het Prinses Amalia windpark (23km) wat links in het verlengde van het offshore park ligt is niet te zien.

Met vriendelijke groeten,

Ministerie I&M - DG Ruimte en Water
Directie Ruimtelijke Ontwikkeling
Cluster Ruimtelijk Ontwerp
tel. 06

7

Van: DGRW
Verzonden: donderdag 29 augustus 2013 18:27
Aan:

71

CC:

DGRW; - DGRW;
@minez.nl

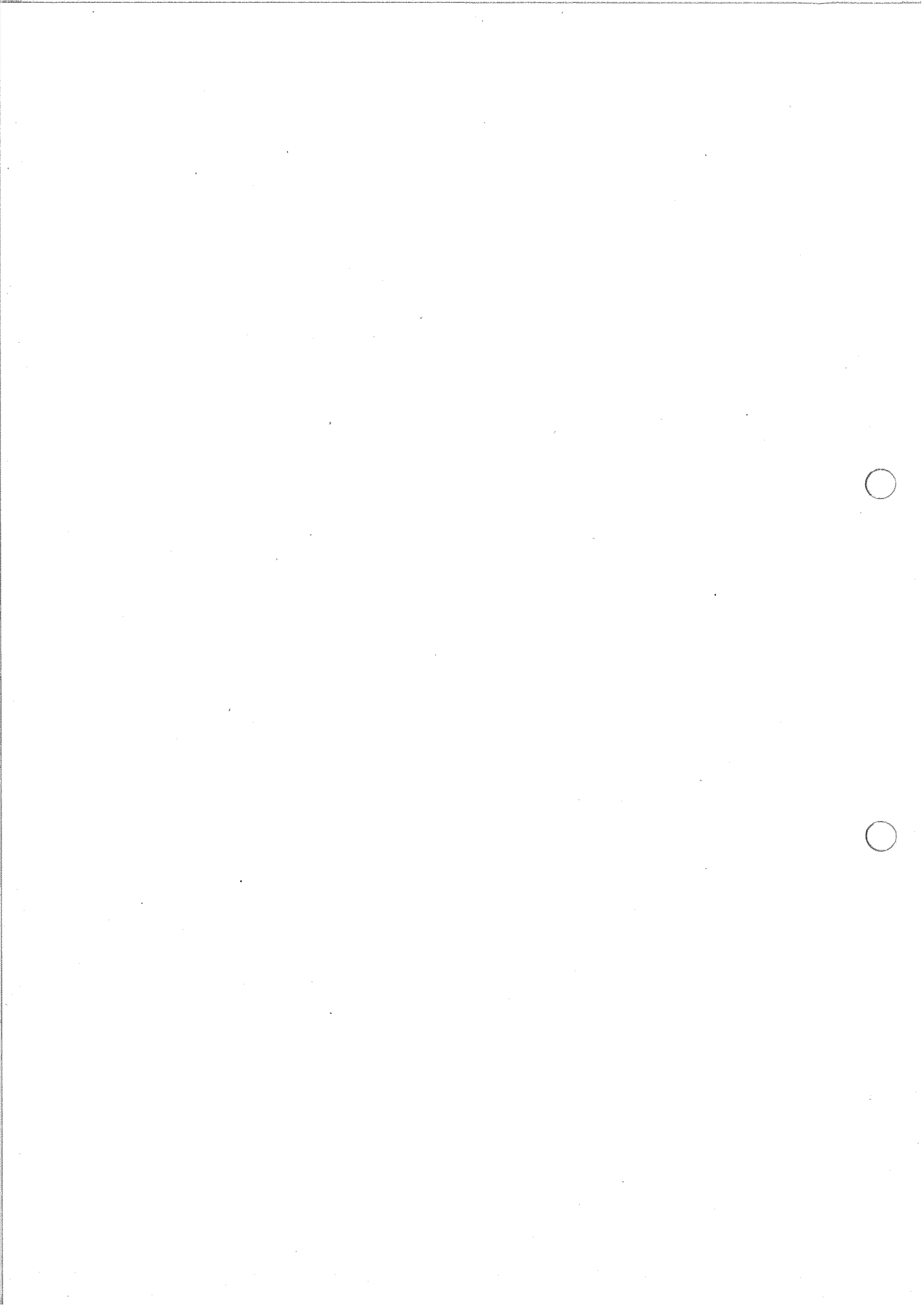
Onderwerp: Onderzoeksoptzet mogelijke effecten van windenergie in de 12-mijlszone op recreatie en toerisme
Bijlagen: 26-8-2013 Onderzoeksvraagstelling effecten WoZ recreatie.docx

Beste mensen,

N.a.v. ons overleg van afgelopen dinsdag ontvangen jullie hierbij een onderzoeksvoorstel.
Graag reacties uiterlijk dinsdag 3 september voor 12u. NB:aanstaande donderdag zal ook de stuurgroep nog een go/no go besluit moeten nemen over dit onderzoek.
T.a.v. bureau's :in het overleg werd DHV en bij RWS intern werd de VU als optie genoemd, ik stel echter

Met vriendelijke groet,

296

Aanleiding

Het kabinet heeft als ambitie dat Nederland in 2020 minimaal 16 procent van zijn energie moet opwekken uit duurzame bronnen. Daarbij zal een belangrijk aandeel worden gevormd door windenergie, zowel op land als ook op zee.

Voor windenergie op zee zijn al twee gebieden aangewezen voor windmolenparken en verder worden op dit moment nog twee gebieden aangewezen in de Rijksstrucuurvisie Wind op Zee. Deze gebieden liggen allen buiten de 12-mijlszone (12NM). Daarnaast hebben de ministers van EX en IenM besloten te bekijken wat de mogelijkheden zijn voor windenergie binnen de 12-mijlszone. Ten behoeve hiervan wordt een haalbaarheidsstudie uitgevoerd (HS 12NM).

In het kader hiervan wordt beter onderzocht wat de ruimtelijke mogelijkheden en de mogelijke effecten zijn van windenergie binnen de 12NM. Een van de mogelijke effecten is een negatief effect op de recreatie en toerisme in gebieden met uitzicht op de kust. Teneinde te bepalen of er sprake is van een dergelijk effect dient nader onderzoek gedaan te worden.

Bevindingen uit eerdere onderzoeken

Er zijn al een aantal eerdere onderzoeken gedaan naar de effecten van windmolenparken op recreatie en toerisme (zie literatuur), vooral ook in het buitenland. Voorlopige bevindingen:

Er is niet genoeg economisch onderzoek om een verband aan te wijzen tussen windturbines en de R&T sector. Monitoring in Egmond aan Zee toont vooralsnog *geen* negatief economisch verband aan op het toerismebezoek en de -uitgaven.

De R&T sector is moeilijk te meten in economische cijfers, omdat deze verdeeld zijn over verschillende sectoren (horeca, logies, detailhandel, maar ook overige dienstverlening).

Blaydes et al (2007) en Global Insight (2008) vonden in respectievelijk de UK en de USA een verband tussen de afstand van de windturbines tot de kust en de kans dat mensen er voor kiezen om op dat strand te recreëren. Beide vonden negatieve effecten als het om turbines < 1NM en < 3NM van de kust gaat. Blaydes et al. (2007) vonden bij 6 NM een bereidheid van 74 % om terug te keren voor recreatie en korte vakanties. Dit was 94 % bij windturbines op 12 NM en verder. Een direct negatief verband op de recreatiesector is nog in geen enkel onderzoek aangetoond, het gaat hier om onderzoeken waarin mensen gevraagd worden naar mogelijke veranderingen in hun toekomstige gedrag..

De sterkste weerstand tegen windturbines vanuit de R&T sector komt tijdens de planningfase (onderzoek Schotland (Moffat Centre) & Australië) en neemt daarna sterk af (bouwphase, gebruiksfase). Geïnterviewden gaven verder aan dat het cruciaal is dat er ter plaatse informatie is over het windpark (bijv. in de vorm van een centrum of informatieborden).

Vraagstelling

Met kustgemeenten en brancheorganisaties is overlegd over de vragen waarop dit onderzoek antwoord zou moeten geven. Gebleken is dat de volgende deelvragen met name heel belangrijk worden gevonden:

1. Is er een effect van near-shore windturbines op het image van het Nederlandse strand?
2. Wat is het effect op de beleving van het strand door recreanten en omwonenden?
3. Kiezen recreanten als gevolg hiervan voor een ander strand (onderscheid maken in dag- en verblijfsrecreanten en bij die laatste tussen buitenlandse en binnenlandse recreanten?)
4. Zijn mensen eventueel bereid extra te betalen om het uitzicht te vrijwaren van windturbines?

Opzet

De enige manier om dit nader te onderzoeken is door middel van interviews met gebruikers en omwonenden. Daarbij kan gevraagd worden welke aspecten bepalend zijn voor het strandbezoek,

welke rol beleving van de kust en de invloed van windparken daarbij speelt. Foto's van de bestaande parken en enkele representatieve visualisaties van windparken dichterbij de kust kunnen daarbij behulpzaam zijn. Daarnaast kan onderzocht worden of er bereidheid bestaat bij deze groep mensen om –via hun elektriciteitsrekening- extra te betalen teneinde het vrije uitzicht te handhaven. Bij gedragsverandering gaat het vooral om de vraag of bij het plaatsen van windmolens mensen gaan uitwijken naar andere stranden (zonder windturbines) of zelfs gaan afzien van het recreëren op het strand. Ten slotte gaat het ook om de verandering van het imago: ondergaat het strand als gevolg hiervan een imagoverandering en zo ja wat betekent dit voor toerisme en recreatie? Gevraagd wordt de resultaten uit te splitsen naar verschillende groepen van gebruikers/recreanten, hun herkomst en verschillende leeftijdscategorieën. Aan de hand van de verkregen data moet dan inzichtelijk kunnen worden gemaakt of bijvoorbeeld jongeren anders reageren dan ouderen en of buitenlandse toeristen hiervoor eerder naar andere stranden uitwijken dan Nederlandse toeristen.

N.B: op dit moment wordt door het bureau ROM 3D een model ontwikkeld waarmee visualisaties kunnen worden gemaakt. Aan de opdrachtnemer wordt gevraagd om mee te denken over welke visualisaties nodig zijn voor dit onderzoek. Deze kunnen vervolgens door het bureau ROM 3D aangeleverd worden. Evt. kosten – afhankelijk van het aantal visualisaties – kunnen via een stelpost verrekend worden. Foto's van de bestaande parken van verschillende standpunten kunnen door de opdrachtgever worden aangeleverd.

Proces en planning

Bij een drietal bureaus zal een offerte worden opgevraagd.

Het onderzoeksbureau dient een aanpak te beschrijven, maar er rekening mee te houden dat er een begeleidingsgroep wordt opgericht met deelnemers vanuit de betrokken partijen en dat daarmee voorafgaand aan de te houden interviews een overleg plaats zal vinden dat eventueel nog van invloed kan zijn op de vraagstelling in de interviews. Bij oplevering van het concept-rapport zal een tweede overleg met de begeleidingsgroep plaatsvinden over de rapportage en de verkregen data. Uitgaande van het aanvragen van een offerte uiterlijk 4 september zijn de offertes op 18 september binnen en kan op 25 september opdracht worden verleend. Dan kunnen de interviews gehouden worden in de periode tot 27 oktober en dient het concept-rapport opgeleverd te zijn op 3 november. Gelet op het vooral beschrijvende karakter van dit rapport, waarbij de structuur van het rapport al tijdens de interviews kan worden opgesteld, moet dit haalbaar zijn.

Offerte aanvragen bij

Voorgesteld wordt offerte aan te vragen bij: ZKA Consultants in Waalwijk, TNO/Nipo in Amsterdam en Blauw Research in Rotterdam.

Verwachte kosten

Nog lastig te schatten.

Literatuur

Artikelen (*selectie)

T1-T4 metingen Egmond aan Zee: beleving & toerisme (te vinden via noordzeewind.nl)

Moffat Centre. *The Economic Impacts of wind farms on Scottish Tourism*.

ISBN 978 0 7559 7005 6 (web only publication)

Lilley, Firestone & Kempton (2009). 'The effect of wind power installations on Coastal tourism'. University of Delaware. (followup of Blaydes et al., 2007).

The Tourism Company (2010) 'A literature review on the effects of wind farms on tourism'. Prepared for County Councils West England.

Organisaties & consultancy's

Kenniscentrum Toerisme – kenniscentrum kusttoerisme provincie Zeeland

CVO – Continu Vakantie Onderzoek (logies, recreatie, vakantiekeuze)

LISA – Stichting LISA – het werkgelegenheidsregister van Nederland (cijfers 2009-2012) heeft R&T gebundeld als aparte sector

<http://www.we-at-sea.org/>

Vattenfal (Nuon) en Shell – onderzoeksrapporten West-Europa

Bosch & Van Rijn – Communicatie/ effectonderzoeken

8

Van: DGRW
Verzonden: vrijdag 30 augustus 2013 9:16
Aan: - DGRW;
 DGRW; (WVL), @mindef.nl'; - DGRW (ZD);
CC: - DGRW;
 - DGRW; @mindef.nl'; - DGRW;
 - DGRW; @mindef.nl'; - DGB; (CD);
Onderwerp: RE: Haalbaarheidsstudie 12 NM: bijeenkomst 29 augustus 2013

8.4

Hoi

T.a.v. het eerste punt: eens. T.a.v. het tweede punt: we hebben hier nadrukkelijk gevraagd en bij de personen in de begeleidingsgroep (inclusief) was dat committent er maar, zoals ze zelf opmerkten, ze hebben natuurlijk niet hun bestuurder aan een lijstje.

Maar het is natuurlijk straks veel lastiger voor de bestuurders om kritiek te hebben op een onderzoek waarin hun eigen organisatie heeft meegedacht over opzet en wie het gaat doen dan op een onderzoek waar ze niets over te zeggen hebben en dat binnen het kader van de MKBA wordt uitgevoerd.

We moeten het donderdag maar even over de planning van dit onderzoek hebben irt de planning van de MKBA.

Groet,

Van: @minez.nl]
Verzonden: vrijdag 30 augustus 2013 8:48
Aan:

8.3

- DGRW
CC:

@mindef.nl';

Onderwerp: RE: Haalbaarheidsstudie 12 NM: bijeenkomst 29 augustus 2013

Mbt recreatie onderzoek het volgende:

- * in de MKBA is de optie van zo'n aanvullende module open gehouden - als we dit doen dan vind ik dat we de optie in de MKBA moeten laten vallen
- * de Stuurgroep 12 NM heeft gezegd; 'we doen dit alleen als en bewoners/strandtent organisaties zich aan de opzet committeren

Van: @minienm.nl]
Verzonden: woensdag 28 augustus 2013 16:49
Aan:

8.2

CC: @mindef.nl';
 (MinFin);
 @mindef.nl',
 (- DGB;

Onderwerp: RE: Haalbaarheidsstudie 12 NM: bijeenkomst 29 augustus 2013

Bijgaand ook een opzet voor het recreatieonderzoek, n.a.v. het overleg dat en ik gehad hebben. Ik heb ook gevraagd naar de samenvatting van het Imares-onderzoek, maar dat heb ik nog niet gekregen. Voor wie mijn mail van vrijdag heeft gemist heb ik de 99% versie er nogmaals bijgedaan.

297

Groet, I

Van: - DGRW
Verzonden: dinsdag 27 augustus 2013 17:33
Aan:

81

CC: (EZ) @miniez.nl); DGRW;
@mindef.nl'; - DGRW; - DGRW
)mineleni.nl);
DGRW; - DGRW; @miniez.nl);
@mindef.nl'; - DGRW;
DGB; (CD); (ZD)
- DGB;

Onderwerp: Haalbaarheidsstudie 12 NM: bijeenkomst 29 augustus 2013

Hallo allen,

Hierbij de agenda en de stukken voor het overleg donderdag 29 augustus, 09.00 – 13.00 uur, zaal C 00.14 (Nieuwe Uitleg).

Tijdens het overleg zal ook een proef-werksessie worden gehouden voor de gebieden Noord-Holland en Zeeland/Maasvlakte.

Hiervoor zullen kaarten worden meegenomen van de betreffende gebieden.

Tot donderdag!

Met vriendelijke groet,

.....
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Directoraat Generaal Ruimte en Water
directie Gebieden en Projecten
Plesmanweg 1-6
Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag
.....

M 06-
@minienm.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

=====

Bezoekt u het kerndepartement van het Ministerie van Economische Zaken?

Houd er dan rekening mee dat u een geldig
identiteitsbewijs (paspoort, ID-kaart of rijbewijs) dient
te tonen. Indien u bij de receptie geen geldig identiteitsbewijs
kunt tonen, wordt u geen toegang verleend. Legitimatiebewijzen
en toegangspassen van andere organisaties worden niet geaccepteerd.

=====

9
9.3

Van:
Verzonden: maandag 2 september 2013 11:41
Aan: - DGRW
CC:

Onderwerp: Windopzee
RE: Herinnering: Uitnodiging werksessie 10 september 2013 Noord-Holland over windenergie op zee binnen de 12-mijlszone

Beste (en meelezers),

De ANWB heeft besloten om niet deel te nemen aan de gebiedsgerichte werksessies. Via het OIM zijn (en worden) we betrokken bij het totale proces project "Wind binnen de 12 mijl". Via het OIM zullen we ook reageren en adviseren.

Hartelijke groet,

Van:
Verzonden: donderdag 22 augustus 2013 13:50
Aan: DGRW
CC:

9.2

Onderwerp: RE: Herinnering: Uitnodiging werksessie 10 september 2013 Noord-Holland over windenergie op zee binnen de 12-mijlszone

Geachte
Excuus voor de late reactie. Ikzelf kan helaas niet aanwezig zijn die dag maar ik probeer een vervanger te regelen gelet op het belang van het onderwerp. Dat zal waarschijnlijk een giomanager zijn met kennis van dit thema.

Overigens lijkt het mij verstandig om ook een uitnodiging te sturen naar vertegenwoordigers van de gebruikers: de

Met vriendelijke groet,

Van: DGRW | @minienm.nl
Verzonden: woensdag 21 augustus 2013 6:22
Aan:

9.1

CC: - DGRW
Onderwerp: Herinnering: Uitnodiging werksessie 10 september 2013 Noord-Holland over windenergie op zee binnen de 12-mijlszone

Beste heer/mevrouw,

Onlangs heeft u onderstaande uitnodiging voor de werksessie windenergie op zee ontvangen voor het gebied Noord-Holland op 10 september 2013 in Castricum.

298

Helaas hebben we tot nu toe nog geen reactie mogen ontvangen.

Graag zouden wij u willen vragen alsnog te reageren voor **28 augustus 2013** of u aanwezig kunt zijn tijdens deze dag. Dit in verband met de reservering voor onder meer het diner.

Alvast onze hartelijke dank.

Met vriendelijke groet,

.....
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Directoraat Generaal Ruimte en Water
directie Gebieden en Projecten
Plesmanweg 1-6
Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag
.....

M 06-

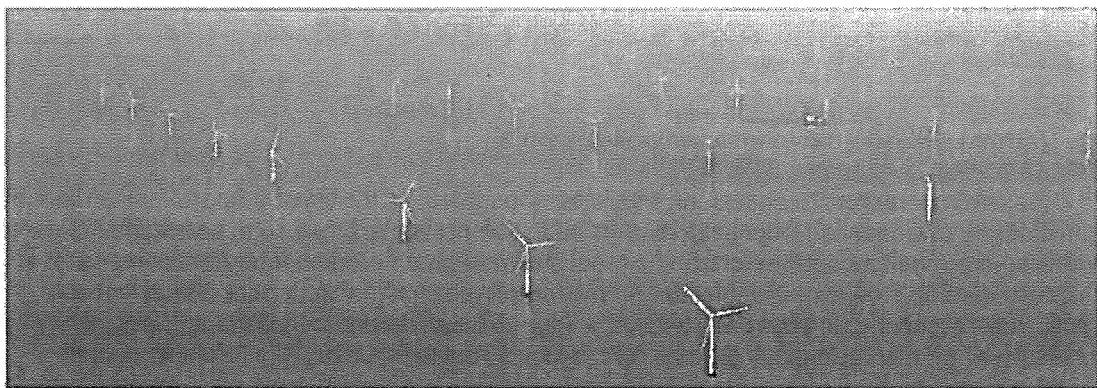
[@minjenn.nl](mailto:im@minjenn.nl)

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Uitnodiging

Werksessie windenergie op zee
10 september 2013, van 9.30 tot 19.30 uur te Castricum

Graag nodigen wij u uit voor een werksessie over windenergie op zee binnen de 12-mijlszone op 10 september van 9.30 tot 19.30 in Castricum. Tijdens deze bijeenkomst willen wij graag met u in gesprek gaan om feiten en belangen in kaart te brengen als het gaat om windenergie binnen de 12-mijlszone.

Achtergrond

Windenergie op zee is één van die opties van het kabinet om de doelstelling van 16% duurzame energie in 2020 te kunnen realiseren. Uitgangspunt van het kabinet is om de doelstelling tegen zo laag mogelijke kosten te halen. Het is immers in ieders belang om de kosten voor het verduurzamen van de energievoorziening voor burgers en bedrijfsleven beperkt te houden, zeker in deze tijden van economische crisis. Windenergie op zee is nu relatief gezien nog een dure optie. Dat heeft onder andere te maken met de afstand van de windparken ten opzichte van de kust. Daarom wordt een haalbaarheidsstudie naar locaties binnen de 12-mijlszone uitgevoerd omdat de verwachting is dat windenergie daar goedkoper kan worden gerealiseerd dan op andere locaties op zee.

Aanpak haalbaarheidsstudie

In de eerste fase van de haalbaarheidsstudie is een quickscan uitgevoerd door vertegenwoordigers van de rijksoverheid. Zij hebben gekeken waar géén windparken binnen de 12 mijlszone gebouwd kunnen worden, rekening houdend met nationale belangen, zoals de doorgaande scheepvaart. De uitkomsten van de quickscan kunt u downloaden op

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/duurzame-energie/windenergie/windenergie-op-zee>.

In de tweede fase van de haalbaarheidsstudie worden de vijf resterende gebieden onderzocht, waarbinnen de bouw van windparken dus niet op voorhand wordt uitgesloten. Voor alle duidelijkheid: het staat ook voor die gebieden niet vast dat er windparken gebouwd kunnen worden. Om zorgvuldige afwegingen te kunnen maken, willen de ministers van Economische Zaken en Infrastructuur en Milieu over alle relevante informatie beschikken, voordat er een besluit wordt genomen. U kunt helpen bij het verzamelen daarvan, door feiten en belangen aan te dragen tijdens de werksessies per gebied.

Doel werksessies

De werksessies zijn bedoeld om per gebied concreet na te gaan welke aspecten en belangen spelen in de gebieden en hoe deze wel of niet te combineren zijn met windenergie. Bijvoorbeeld: wat zijn de meest waardevolle visgronden, hoe kan rekening worden gehouden met zandwinning en kan omvaren worden voorkomen, hoe kunnen windparken de ruimtelijke kwaliteit en beleving beïnvloeden en zijn er ook kansen voor de ontwikkeling van het gebied? Beoogd resultaat van de werksessies is een kaart met een aantal aandachtspunten of voorwaarden bij de ontwikkeling van windenergie om bestaande belangen zo min mogelijk te hinderen en waar mogelijk kansen te benutten.

Tijdens de werksessie:

- informeren wij u over het beleid rondom windenergie op zee en de inzichten tot nu toe;
  - benutten we uw kennis voor aanvullingen;
  - luisteren we naar uw belangen;
  - schetsen we samen hoe het Rijk zo goed mogelijk rekening kan houden met uw belangen.
-
- U werkt in kleine groepen om aanvullende feiten te inventariseren;
  - U gaat samen aan de slag met belanghebbenden om in de samenwerking winst te boeken;
  - U presenteert de uitkomsten van de werksessie onder meer aan de Rijksadviseur voor het Landschap.

Vervolg

Als alle informatie uit de onderzoeken en de werksessies verwerkt is, vindt een bijeenkomst plaats met de deelnemers aan de sessies om de verzamelde feiten te checken en eventuele openstaande punten verder te bespreken. Op basis hiervan

wordt de eindrapportage opgesteld.

Als u wilt deelnemen aan de werksessie dan kunt u zich aanmelden door een e-mail te sturen naar Windopzee@minienm.nl. Wij kijken ernaar uit u te mogen begroeten.

Mocht u vooraf nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met
Windenergie op Zee, @minienm.nl.

Namens het projectteam,

Rijkswaterstaat Zee en Delta

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor jou is bestemd. Indien je niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan je is toegezonden, wordt verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die voortvloeit uit het gebruik van elektronisch verzonden berichten. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die voortvloeit uit het gebruik van elektronisch verzonden berichten. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die voortvloeit uit het gebruik van elektronisch verzonden berichten.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die voortvloeit uit het gebruik van elektronisch verzonden berichten. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die voortvloeit uit het gebruik van elektronisch verzonden berichten. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die voortvloeit uit het gebruik van elektronisch verzonden berichten.

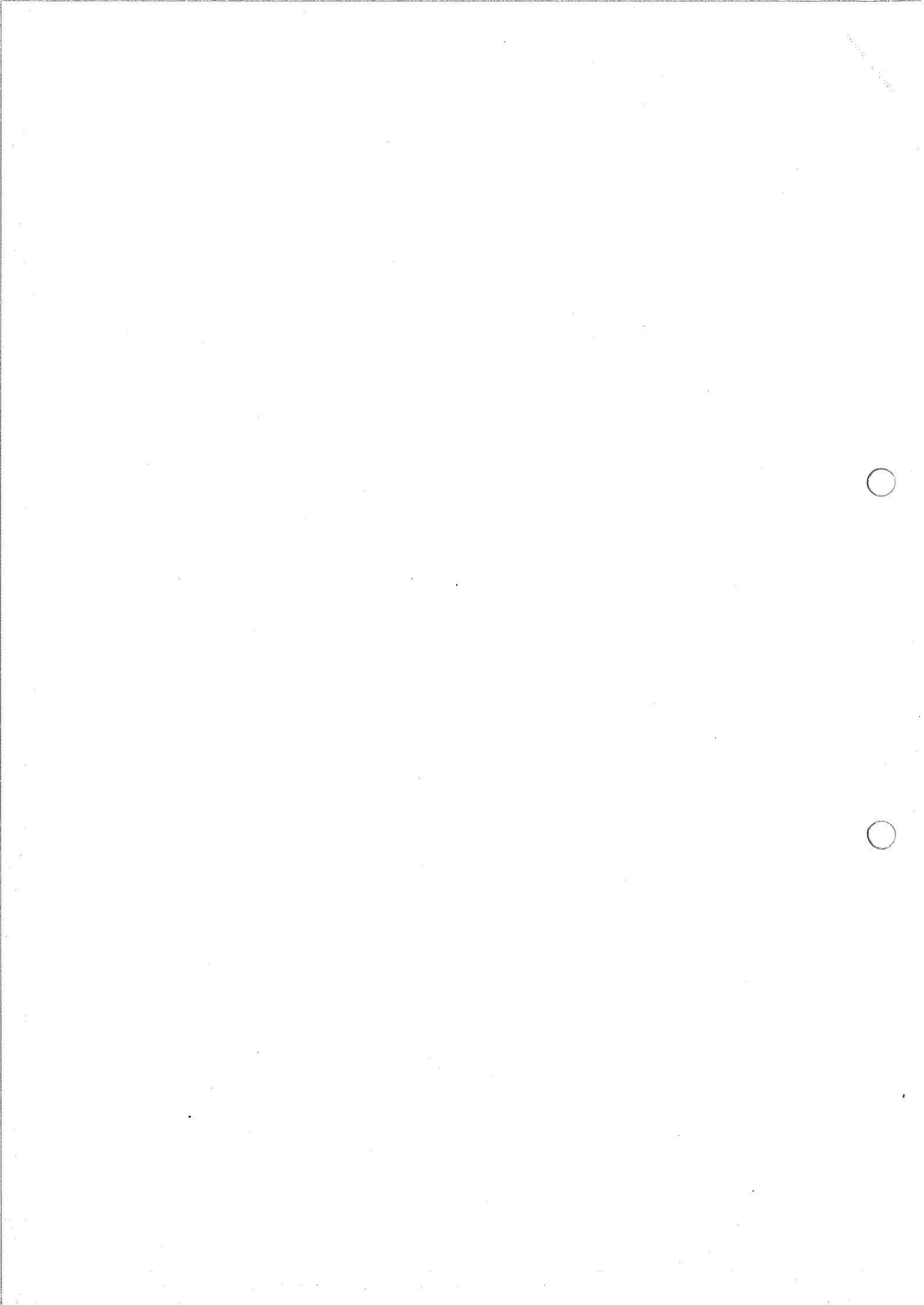
Disclaimer

E-mail wordt door ANWB niet gebruikt voor het aangaan van externe verplichtingen.

Deze e-mail is uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n). Indien deze e-mail onverhoopt niet voor u is bestemd dan verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen met de afzender en daarna het bericht te vernietigen. Deze e-mail mag niet worden doorgestuurd, openbaar gemaakt of verveelvoudigd worden zonder de toestemming van de afzender.

ANWB betracht grote zorgvuldigheid bij het verzenden van e-mails. ANWB kan echter niet garanderen dat deze e-mail juist, volledig, tijdig en virusvrij wordt overgebracht. In een dergelijk geval is ANWB op geen enkele wijze aansprakelijk voor enige schade, direct dan wel indirect, in welke vorm dan ook.

10

10.2

Van:
Verzonden: dinsdag 3 september 2013 9:59
Aan:

CC:

) - DGRW;
@minez.nl); I - DGRW;

Onderwerp: RE: Onderzoeksoepzet mogelijke effecten van windenergie in de 12-mijlszone op recreatie en toerisme
Bijlagen: 26-8-2013 Onderzoeksvraagstelling effecten WoZ recreatie (2).docx

Beste

Hier de opmerkingen van dit kan gezien korte doorlooptijd onderzoek.

Hopelijk kun je er wat mee. Misschien vooral even kijken of

Succes met het vervolg

Met vriendelijke groet.

tel:
email:

Van:
Verzonden: donderdag 29 augustus 2013 18:27
Aan: I
Nederland';
CC:

@minienm.nl]

10.1

DGRW;
@minez.nl)'
Onderwerp: Onderzoeksoepzet mogelijke effecten van windenergie in de 12-mijlszone op recreatie en toerisme

DGRW;

Beste mensen,

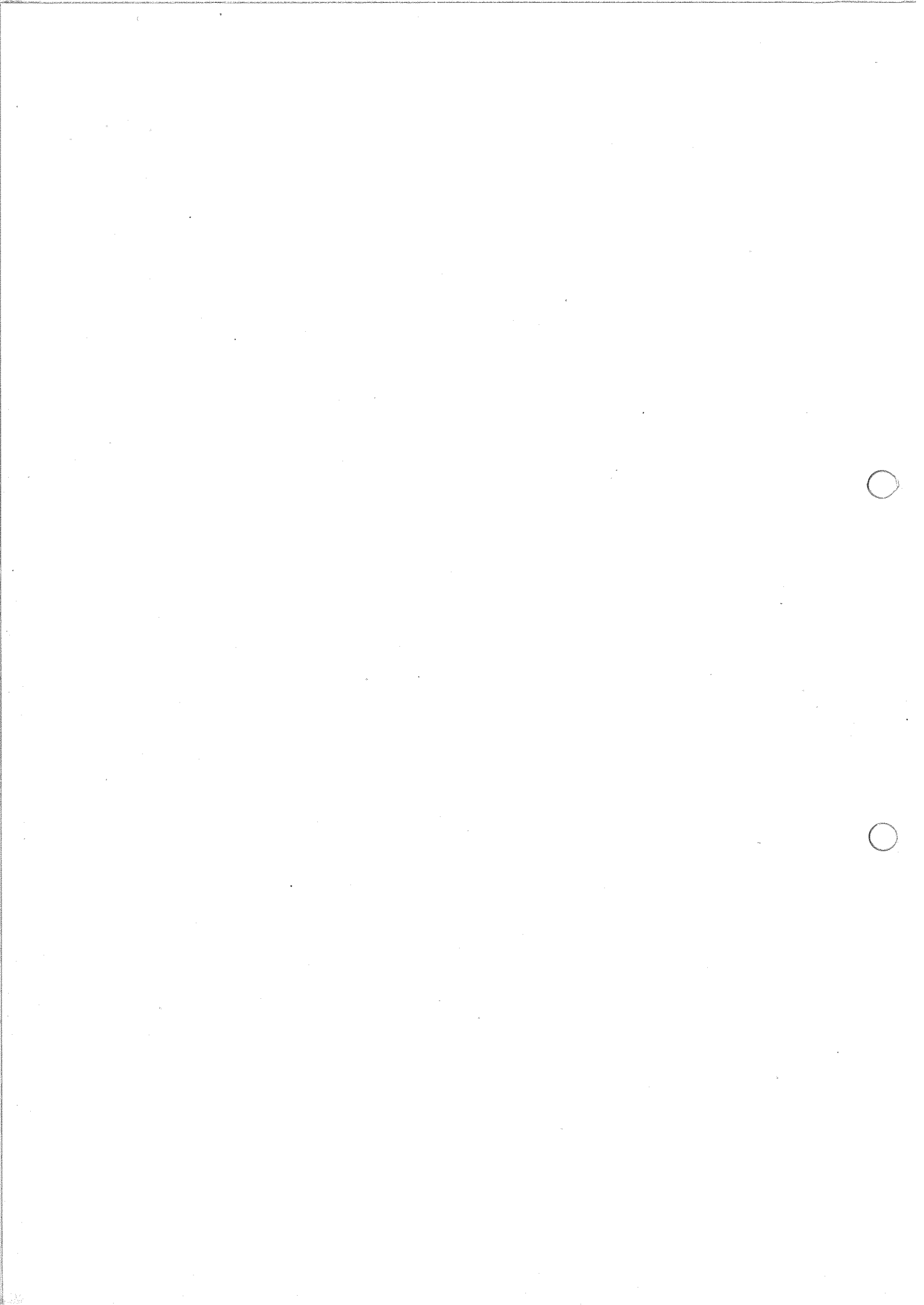
N.a.v. ons overleg van afgelopen dinsdag ontvangen jullie hierbij een onderzoeksvoorstel.

Graag reacties uiterlijk dinsdag 3 september voor 12u. NB:aanstaande donderdag zal ook de stuurgroep nog een go/no go besluit moeten nemen over dit onderzoek.

T.a.v. bureau's :in het overleg werd DHV en bij RWS intern werd de VU als optie genoemd, ik stel echter

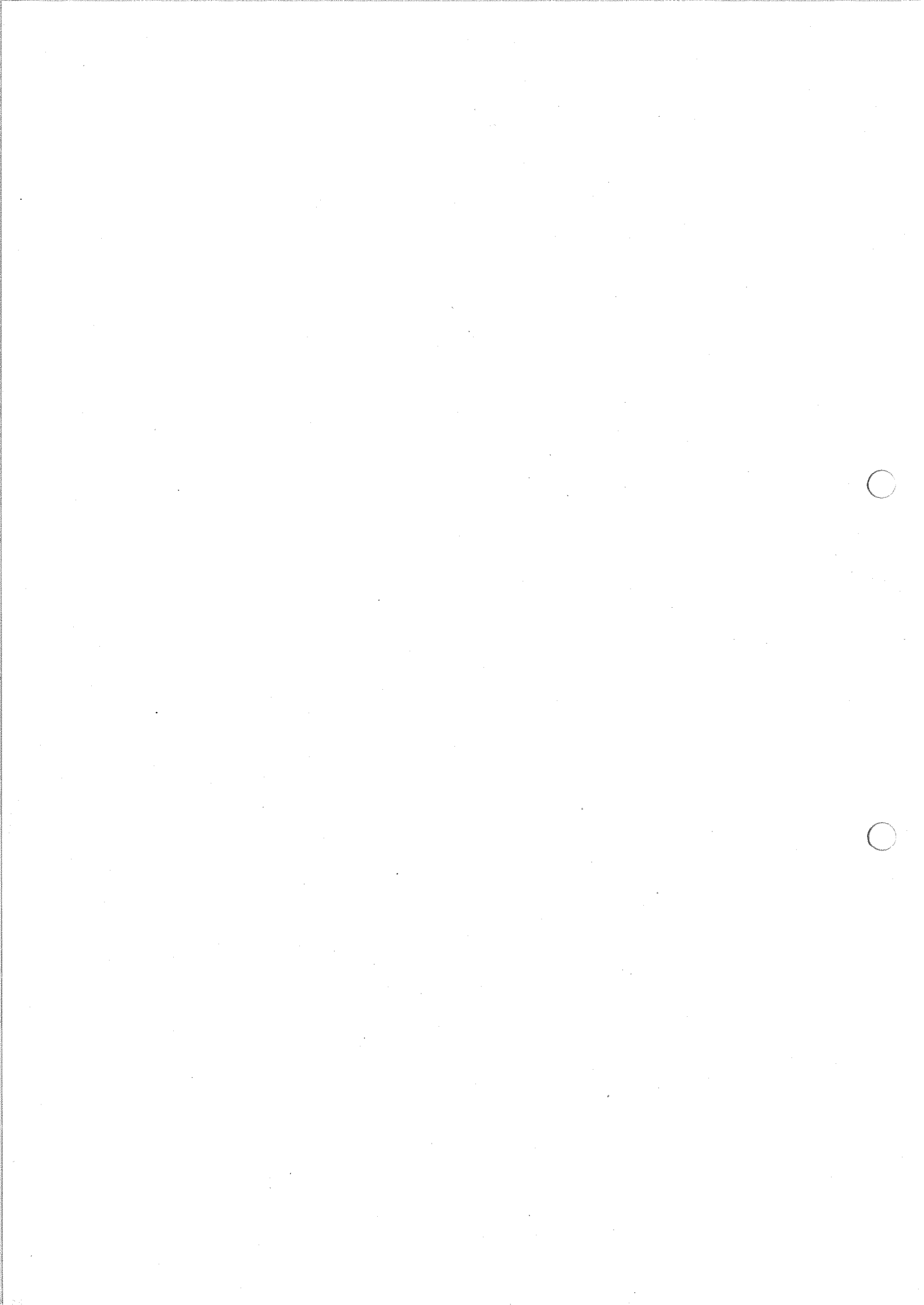
Met vriendelijke groet,

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Niet openbaar.

Zgg A

57

Van:
Verzonden: donderdan 16 juli 2015 15:36
Aan:
Onderwerp: RE: Update onderzoek

576

Beste

Dank voor het geven van deze update. Ben ook benieuwd naar het conceptrapport en de resultaten.

Met vriendelijke groet,

.....
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Directoraat Generaal Ruimte en Water
directie Gebieden en Projecten
Plesmanweg 1-6
Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag
.....

M 06-
.....
@minienm.nl

Van: @gfk.com]
Verzonden: donderdag 16 juli 2015 14:46
Aan:
CC: (GfK)
Onderwerp: RE: Update onderzoek

575

Beste

Hierbij stuur ik je een update van ons acceptatieonderzoek rond windpark OWEZ.

We hebben inmiddels voldoende bewoners, Nederlandse en Duitse recreanten bevroegd. Het veldwerk onder de ondernemers loopt nog tot en met a.s. zondag. Na het verzenden van een uitnodigingsbrief en een e-mailreminder hebben we inmiddels 50 compleet ingevulde vragenlijsten mogen ontvangen. Wij hopen dat de respons onder de ondernemers nog iets aantrekt.

Met vriendelijke groet,

--

| Marketing Research

GfK
T +31

From: @rws.nl]
Sent: vrijdag 10 juli 2015 09:40
To:
Subject: Re: Updat onderzoek

574

Hoi

Heel goed om dat te horen. Ik ben na vandaag 3 weken met vakantie, maar dan zie ik graag jullie concept-rapport als ik terug kom.

Als er tussentijds iets speelt, kan je 3 benaderen, die gaat pas in augustus weg.

3.00

Groet,
Dit bericht is verzonden vanaf mijn Blackberry.

Van: _____ [gfk.com]
Verzonden: Tuesday, July 07, 2015 05:06 PM
Aan: _____
Cc: _____ - BSK
Onderwerp: RE: Updat onderzoek

57.3

Hoi!

Uiteraard sturen we dan reminders naar de respondenten die nog niet gereageerd hebben en tevens sturen we deze week nog een extra pluk uit.
De respons onder de bewoners hebben we vandaag behaald!

Fijne avond alvast!

Met vriendelijke groet,

-

| Marketing Research

GfK
T +31

From: _____ [rws.nl]
Sent: vrijdag 3 juli 2015 16:35
To: _____
Cc: _____
Subject: RE: Updat onderzoek

57.2

Hoi

Fijn even een tussenstand te krijgen!
Ik ben er de hele volgende week nog, daarna kun je het beste contact opnemen met onze nieuwe projectleider vanuit DGRW. (zie de cc).
Wat doen jullie als er nog onvoldoende respons is, vragen jullie dan volgende week nog een keer?

Groet en prettig weekend,

Van: _____ [gfk.com]
Verzonden: vrijdag 3 juli 2015 16:21
Aan: _____
Onderwerp: Updat onderzoek

57.1

Beste

Hierbij stuur ik je een update van ons onderzoek.

Begin deze week is het veldwerk met de bewoners en de Nederlandse recreanten van start gegaan. We hebben inmiddels respectievelijk 284 bewoners en 130 recreanten bevraagd. We vermoeden dat de respons bij minder mooi weer iets beter was geweest, we weten uit ervaring dat mensen bij mooi minder geneigd zijn online vragenlijsten in te vullen. We spannen ons uiteraard in om de respons in deze doelgroepen op korte termijn te realiseren.

Het opstarten van het onderzoek onder de Duitse recreanten heeft iets meer voeten in de aarde gehad dan verwacht. Onze Duitse panelpartner ontdekte tijdens een test van de vragenlijst nogal wat grammaticale fouten. Daar hebben wij de vorige meting geen last van gehad, omdat interviewers de vragenlijsten toen ter plekke afnamen. Deze meting lezen de Duitse respondenten de vragen zelf en willen we uiteraard nog steeds een professionele indruk maken. We hebben de grammaticale fouten daarom gecorrigeerd. Het veldwerk onder de Duitstalige recreanten start naar verwachting later vandaag.

Alles is voorbereid om a.s. maandag de schriftelijke uitnodigingen voor deelname aan het onderzoek aan de ondernemers te versturen.

Fijn weekend alvast!

Het staat mij bij dat je begin 8 juli met vakantie zou zijn, kun je nog contactgegevens sturen van degene die dit project waarneemt?

Met vriendelijke groet,

—
| Marketing Research
GfK | Noordse Bosje 13-15 | 1211 BD Hilversum | The Netherlands
@gfk.com
T +31 :
www.gfk.com/nl

This e-mail (and any attachment) contains confidential and / or privileged information. If you are not the intended recipient (or have received this e-mail in error) please notify the sender immediately and destroy this e-mail. Any unauthorised copying, disclosure or distribution of the contents of this e-mail is strictly forbidden.

Dit bericht kan vertrouwelijke informatie bevatten. Indien u niet de geadresseerde van dit bericht bent, verzoeken wij u dit bericht te vernietigen zonder van de inhoud kennis te nemen en de inhoud er van niet te gebruiken, niet te kopiëren en niet onder derden te verspreiden.

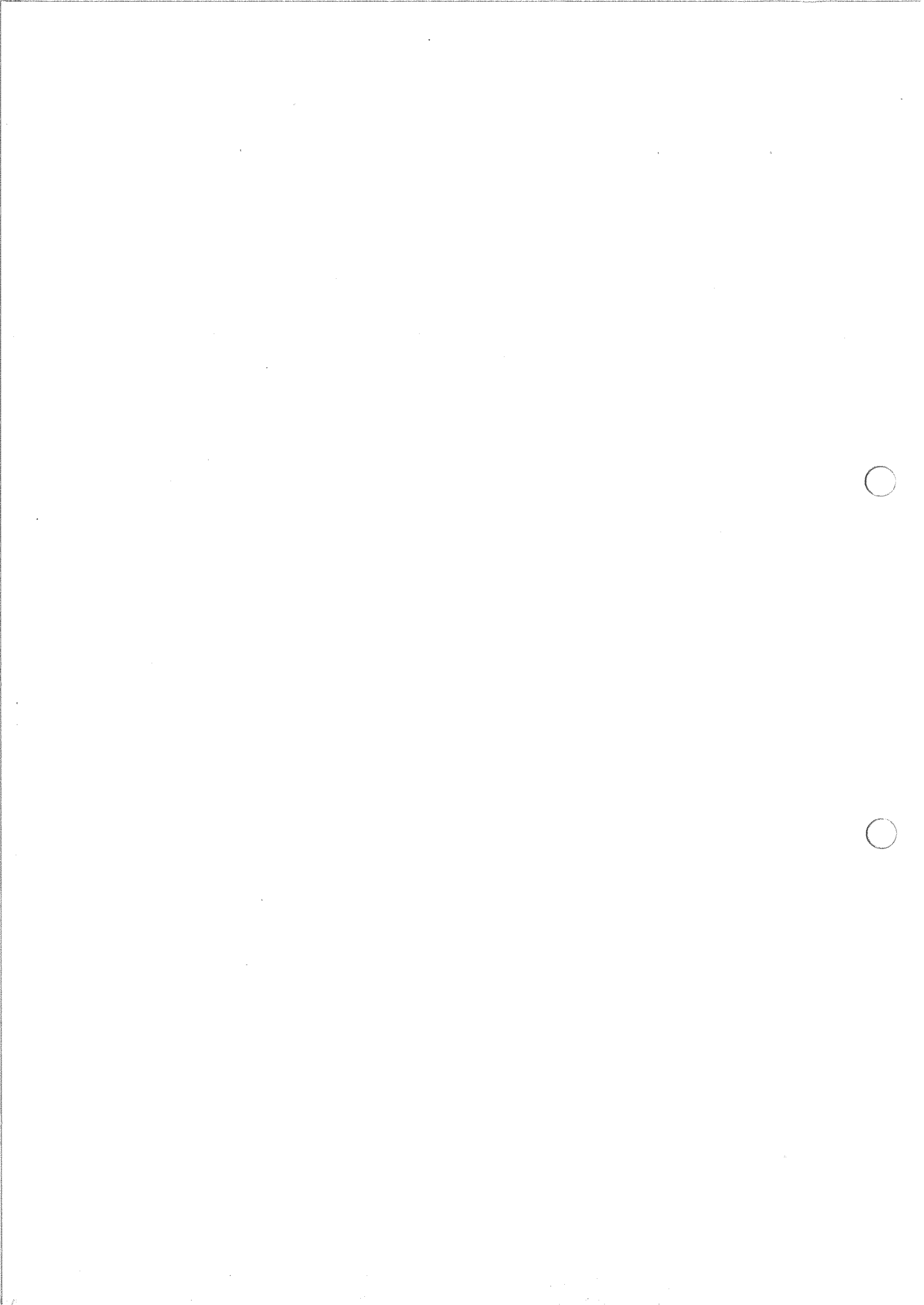
This e-mail (and any attachment) contains confidential and / or privileged information. If you are not the intended recipient (or have received this e-mail in error) please notify the sender immediately and destroy this e-mail. Any unauthorised copying, disclosure or distribution of the contents of this e-mail is strictly forbidden.

Dit bericht kan vertrouwelijke informatie bevatten. Indien u niet de geadresseerde van dit bericht bent, verzoeken wij u dit bericht te vernietigen zonder van de inhoud kennis te nemen en de inhoud er van niet te gebruiken, niet te kopiëren en niet onder derden te verspreiden.

This e-mail (and any attachment) contains confidential and / or privileged information. If you are not the intended recipient (or have received this e-mail in error) please notify the sender immediately and destroy this e-mail. Any unauthorised copying, disclosure or distribution of the contents of this e-mail is strictly forbidden.

Dit bericht kan vertrouwelijke informatie bevatten. Indien u niet de geadresseerde van dit bericht bent, verzoeken wij u dit bericht te vernietigen zonder van de inhoud kennis te nemen en de inhoud er van niet te gebruiken, niet te kopiëren en niet onder derden te verspreiden.

Van:
Verzonden: woensdag 18 september 2013 21:44
Aan: DGRW
CC:
Onderwerp: RE: Offerte Wind op Zee
Bijlagen: Rapportage Verkenning waarde-effect windmolenparken op zee.pdf

Mijnheer

Bij deze stuur ik u - zoals vanmiddag telefonisch besproken - onze tussenrapportage over de onderzoekslocaties. We hebben de verkenning samen met de VU opgesteld. Professor heeft echter deze uiteindelijke tekst nog niet mee kunnen lezen. Ik verwacht geen wezenlijke veranderingen in de opzet en conclusie.

Het lijkt me handig om begin van volgende week even telefonisch contact te hebben over de strekking van de rapportage en de besluitvorming over de volgende fase van het onderzoek.

vriendelijke groet,

straat 110, 7311 KZ Apeldoorn
 Postbus 9046, 7300 GH Apeldoorn
 Tel: (088)
 M: (06)

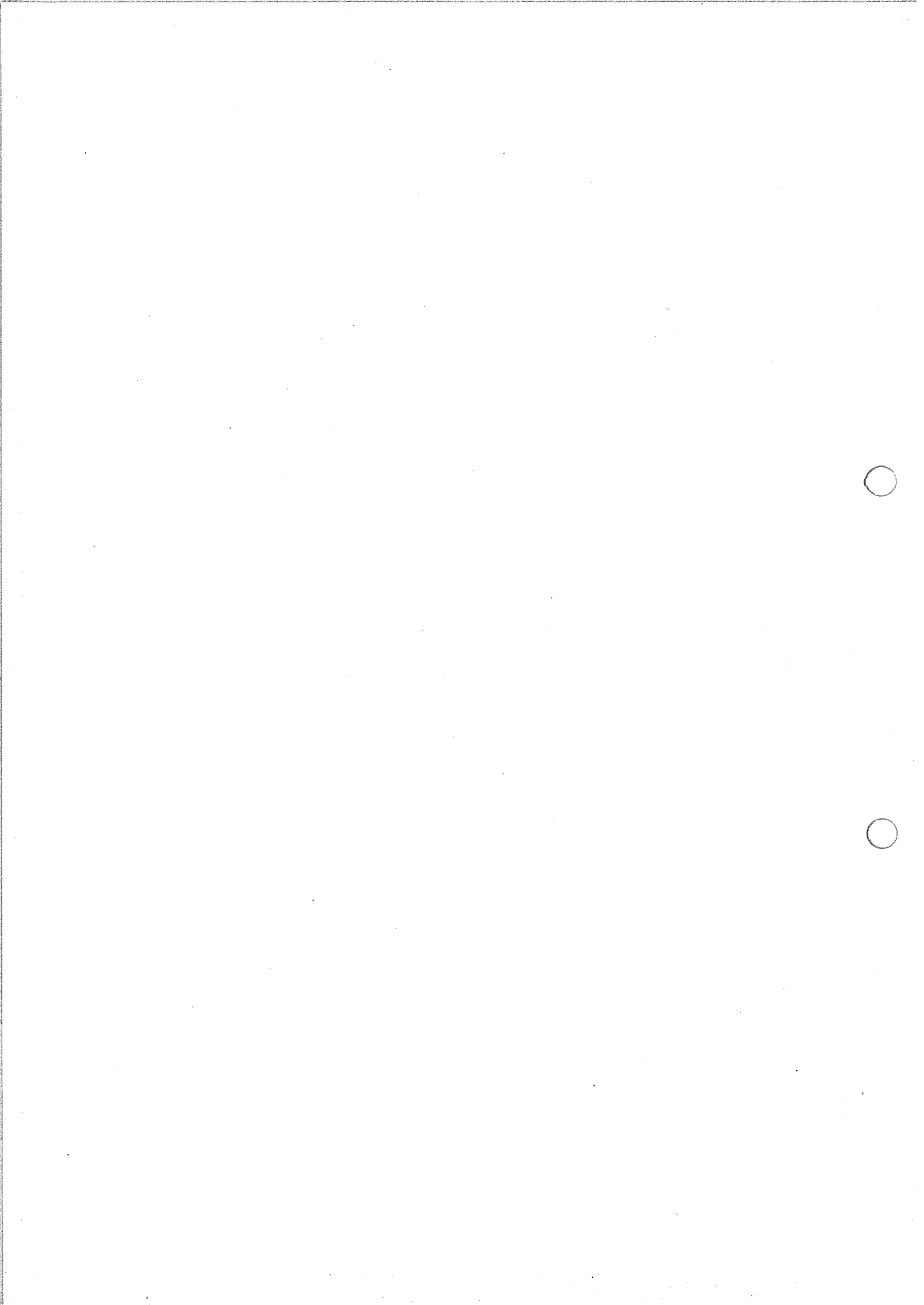
Kadaster Ruimte en Advies adviseert en faciliteert bij ruimtelijke vraagstukken
 Dit doen wij vanuit het perspectief van eigendom en locatiegebonden informatie
 Onze klanten kunnen hiermee een goed plan voorbereiden, maken, uitvoeren en/of monitoren

Disclaimer:

De inhoud van dit bericht is uitsluitend bestemd voor geadresseerde.
 Gebruik van de inhoud van dit bericht door anderen zonder toestemming van het Kadaster is onrechtmatig. Mocht dit bericht ten onrechte bij u terecht komen, dan verzoeken wij u dit direct te melden aan de verzender en het bericht te vernietigen.
 Aan de inhoud van dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.

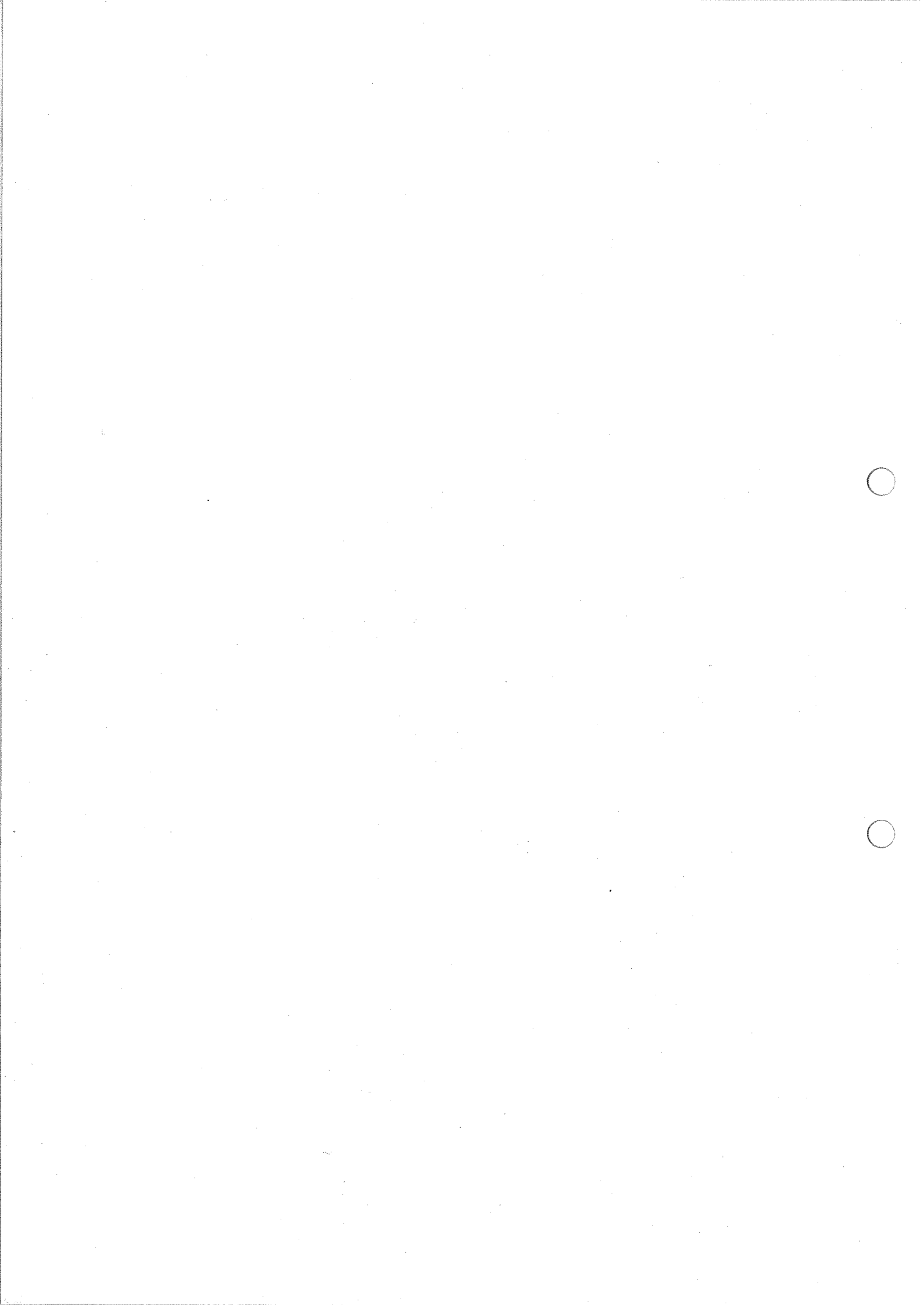
Disclaimer:

The content of this message is meant to be received by the addressee only.
 Use of the content of this message by anyone other than the addressee without the consent of the Kadaster is unlawful. If you have received this message but are not the addressee, please contact the sender immediately and destroy the message.
 No rights can be derived from the content of this message.

Niet openbaar.

301 A

13
13)

Van:
Verzonden: donderdag 19 september 2013 11:52
Aan: - DGRW;

nt;

CC:

Onderwerp: DGRW; | - DGRW;
Bijlagen: RE: offertes onderzoek
offertes onderzoek

Beste

Onze voorkeur gaat uit naar ZKA, op de voet gevolgd door TNS NIPO. Hieronder vind je de motivatie.

- Daar waar TNS Nipo en vooral Blaauw zich beperken tot het bijna blindelings kopiëren van de briefingtekst, zien wij dat er bij ZKA duidelijk beter en verder is gekeken naar de achtergrond van de problematiek. ZKA gaat ook het creatiefst om met de niet onbelangrijke doelgroep Duitsers. Dit is vooral voor het verblijfstoerisme aan de Nederlandse kust een zeer belangrijke economische factor.
- TNS Nipo zet erg sterk in op imago en beleving en doet vervolgens haar uiterste best dat in het keurslijf van haar online panel te proppen, wederom gebruik makend van haar brede expertise. De werkelijkheid is echter dat imago en beleving zonder ook maar 1 enkel stukje kwalitatief onderzoek eigenlijk sowieso onmogelijk is. Het niet vermelden van die beperking is not done.
- TNS Nipo wil gebruik maken van visualisaties. Op zich klinkt dat leuk, maar vergeet niet dat dit gebeurt in een panel van 'beroepsrespondenten'. Er is vanuit de wetenschap inmiddels redelijk wat bekend over het al dan niet bestaan van paneleffecten (leereffecten) en dit is een typisch geval van 'apengedrag': laat respondenten twee plaatjes zien en ze snappen direct dat van hen wordt verwacht dat ze daar een mening over moeten hebben. Zou je een zelfde situatie op het strand (live) met een respondent doornemen dan zou overall door deze 'natuurlijke setting' en het niet beroepsrespondent zijn, er waarschijnlijk iets heel anders uitkomen. Wij pleiten dan ook voor een onderzoek dat niet alleen via panels gevoerd wordt, maar ook 'live', daar waar de bezoekers en bewoners er een directe voorstelling bij krijgen. Dit kan en moet ook met behulp van realistische visualisaties.
- Zowel TNS Nipo als Intomart GfK (via ZKA) zijn van mening dat zij over het beste panel beschikken. Wij kennen beide panels van binnenuit en zien dat Intomart GfK op een heel andere -kwalitatief betere- manier met haar panel om gaat.
- Het team van ZKA is qua achtergrond duidelijk meer ervaren op dit gebied, zowel qua ervaring als qua specialisten.

Zoals gezegd is onze eindvoorkeur dus ZKA. Met als tweede TNS NIPO. Blaauw valt voor ons alleen al af door de buitenlandse doelgroep buiten beschouwing te laten. Ook de indeling in de 5 provincies is een vreemde (toeristisch belang verschilt immers; hoe ga je dat dan wegen?) Tenzij het moet leiden tot meer molens naar toeristisch minder ontwikkelde gebieden.

ZKA heeft duidelijk veel expertise opgedaan met doelgroeponderzoeken op het ruimtelijk-economische en duurzame energie terrein en lijkt daardoor specialistischer.

Drie zaken zijn voor ons zeer belangrijk:

1. Het gebruik van goede visualisaties is een must, evenals open vragen
2. Definitie vd doelgroep; in Zandvoort zijn dat Duitsers maar ook het achterland t/m Amsterdam. Het onderzoek dient dus niet beperkt te worden inwoners van kustgemeenten (ZKA). Laten wij ook in gedachte houden dat Amsterdam zich momenteel sterk profileert als 'Amsterdam Metropool', inclusief 'Amsterdam Beach'. Met als doel buitenlandse toeristen een uitgebreider scala aan bezoekmogelijkheden te bieden.

3. Wij pleiten ook voor het houden van interviews van bezoekers en bewoners van de kust op locatie. Het is jammer dat dit in de herfst plaatsvindt en niet op een druk bezochte zomerse dag.

Wat ik zelf ook graag tijdens de bijeenkomst op 1 oktober uitgelegd willen krijgen is de gedachte achter 'split - run'. De reden hiervoor is, dat wij van mening zijn dat, om een goede vergelijking te krijgen, de respondenten beide voorbeelden voorgeschoteld krijgen. Maar ik laat mij op dit onderwerp graag onderwijzen.

Met vriendelijke groet / kind regards,

14

14.1

Van: DGRW
Verzonden: maandag 23 september 2013 14:20
Aan:

CC: DGRW; DGRW;
@witteveenbos.nl
Onderwerp: RE: Nabranden offertes onderzoek

Beste leden van de begeleidingsgroep,

Zojuist is er mondeling opdracht gegeven aan ZKA. Uit alle reactie bleek al dat het duidelijk een race was tussen ZKA en TNS/NIPO zonder duidelijke favoriet (precies evenveel hadden de een of de ander op 1). Uiteindelijk is de keus op ZKA gevallen omdat zij:

-
-
-
-

Op 1 oktober gaan we met het bureau de vragen precies doornemen. Bovendien zal van Witteveen en Bos er dan ook bij zijn voor een goede afstemming met en vragen over de MKBA.

Met vriendelijke groet,

PS Ik heb nog steeds geen zaal bevestigd gekregen maar laat dat weten zodra die binnenkomt.

Van:
Verzonden: maandag 23 september 2013 16:52
Aan: DGRW
Onderwerp: Screeningsvragen Effecten Wind op Zee
Bijlagen: Conceptvraagstelling screening.docx

Urgentie: Hoog

Beste

Bedankt voor het verslag maar vooral voor het door in ons bureau gestelde vertrouwen.

Bijgaand ontvang je de screeningsvragen zoals wij deze met GFK hebben opgesteld. De maandscreening van GFK start a.s. donderdag. Met het oog op de planning is eigenlijk per omgaande duidelijkheid over de vraagstelling nodig. Kleine (tekstuele) aanpassingen vormen geen probleem, grotere aanpassingen zijn gezien de planning moeilijker te operationaliseren. Graag dus z.s.m. je reactie/akkoord.

Vanmiddag had je het nog over de 'zorg' dat er te veel recreanten/toeristen voor bepaalde plaatsen (zoals Zandvoort en Scheveningen) in het onderzoek zouden worden meegenomen. Wij verwachten – op grond van de spreiding van het verblijfstoerisme en dagrecreatie aan de Nederlandse kust maar ook op grond van de ervaringen in een eerder consumentenonderzoek voor Zuid-Hollandse bestemmingen – dat de bezoekers aan Zandvoort en Scheveningen niet zullen domineren. Om dit evenwel te voorkomen stellen wij voor om in het begin van het (hoofd)onderzoek te vragen naar de laatste kustbestemming en hier – gezamenlijk met jullie en met de begeleidingsgroep – quoteringen voor de bestemmingen bij af te spreken (bijvoorbeeld max 50-100 Nederlandse dagrecreanten en maximaal 50-100 Nederlandse verblijfstoeristen per individuele bestemming). Als het maximaal aantal respondenten voor een bestemming wordt bereikt zullen potentiële respondenten die deze bestemming invullen niet verder kunnen met de vragenlijst, waardoor het aandeel van de andere bestemmingen vanzelf stijgt. Als input voor deze quotering zullen wij naar de daadwerkelijke verdelingen kijken (in ieder geval voor de twee genoemde bestemmingen).

Met vriendelijke groet,

Adviseur
 M: +31 6

DISCLAIMER: Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend. Dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Als u dit bericht per abuis hebt ontvangen, wordt u verzocht het te vernietigen en de afzender te informeren. Wij adviseren u om bij twijfel over de juistheid of de volledigheid van de e-mail contact met de afzender op te nemen.

Van: @minienm.nl
Verzonden: maandag 23 september 2013 13:50
Aan:
Onderwerp: RE: Aangepaste offerte

15.4

Beste

Zoals beloofd alvast het verslag van de begeleidingsgroep.

Met vriendelijke groet,

Van: '
Verzonden: vrijdag 20 september 2013 10:45
Aan: - DGRW
Onderwerp: RE: Aangepaste offerte

15.3

Beste heer

De overige zaken had ik gisteren al verwerkt in de offerte (blz. 10, zie bijlage). Als wij de opdracht krijgen, wat ik uiteraard van harte hoop, leveren wij graag indien wenselijk een nadere specificatie aan.

Hartelijke groet,

M: +31 €

DISCLAIMER: Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend. Dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Als u dit bericht per abuis hebt ontvangen, wordt u verzocht het te vernietigen en de afzender te informeren. Wij adviseren u om bij twijfel over de juistheid of de volledigheid van de e-mail contact met de afzender op te nemen.

Van: @minienm.nl
Verzonden: vrijdag 20 september 2013 10:35
Aan:
Onderwerp: RE: Aangepaste offerte

15.2

Beste mevrouw!

Ik zal het even checken bij inkoop, volgens mij is het pas echt relevant als jullie de opdracht krijgen dus ik zou er nu nog maar even geen tijd instoppen. En voor medewerkers die ongeveer hetzelfde doen (als enqueteurs/dataverwerkers) en hetzelfde tarief hebben kun je volgens mij prima clusteren.

Groet,

Van:

151

Verzonden: donderdag 19 september 2013 2:03

Aan: Vlak, C.D. (Kees) - DGRW

Onderwerp: Aangepaste offerte

Geachte,

Gisteren hadden wij het over het aanleveren van een aangepaste offerte "Effecten Wind op Zee op toerisme en recreatie". Dit naar aanleiding van de formele offerteaanvraag die wij gisteren pas ontvingen en waarin diverse voorwaarden en eisen worden genoemd waaraan de offerte nu nog niet volledig aan voldoet. Uiteraard passen wij onze offerte graag aan.

Hierbij heb ik wel nog een vraag: in de aanvraag wordt gevraagd de inzet en de uurtarieven van de in te zetten medewerkers helder weer te geven ook per onderdeel van de studie. Uiteraard zijn wij graag bereid om transparant inzicht te geven in de kostenopbouw. Omdat het team naast de personen in het kernteam bestaat uit diverse andere (ondersteunende) medewerkers en er ook kosten zijn in de vorm van beloningen, panelkosten, e.d. is dit echter een behoorlijk tijdrovende klus. Is het voor jullie bezwaarlijk als wij vooralsnog alleen de uurtarieven van het kernteam en (ondersteunende) medewerkers vermelden en – na eventuele opdrachtverstrekking – precies aangeven hoe de inzet per onderdeel per medewerker is? Ik hoor graag hoe u hier tegenover staat.

Met vriendelijke groet,

M: +31 6

DISCLAIMER: Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend. Dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Als u dit bericht per abuis hebt ontvangen, wordt u verzocht het te vernietigen en de afzender te informeren. Wij adviseren u om bij twijfel over de juistheid of de volledigheid van de e-mail contact met de afzender op te nemen.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

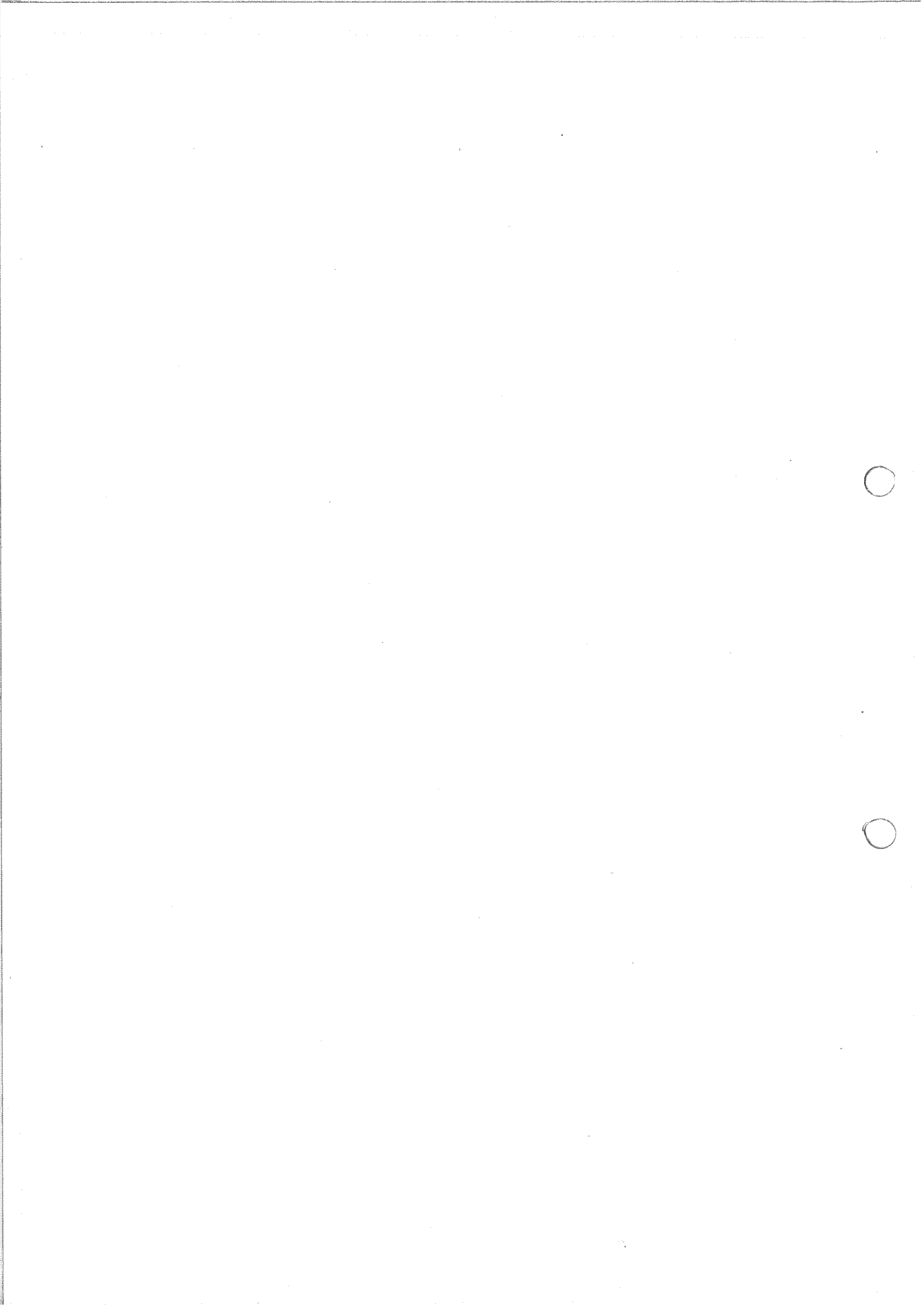
Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

1. Wanneer heeft u voor het laatst een bezoek gebracht aan de Nederlandse kust? [S]
Wij bedoelen een bezoek in Zeeland, Zuid-Holland, Noord-Holland of de Waddeneilanden waarbij u de Noordzee en/of Waddenzee heeft gezien.
- In 2013
  - In 2012
  - In 2011
  - Langer geleden
  - Nog nooit

/SELECTIE: V1=1 of V1=2 of V1=3

2. Hoe kan uw laatste bezoek aan de Nederlandse kust worden getypeerd? [S]
- Als recreatieve activiteit van minimaal 1 uur vanuit thuis
  - Als recreatieve activiteit van minimaal 1 uur vanaf een vakantieadres buiten een Nederlandse kustgemeente
  - Als (korte) vakantie, waarbij u minimaal 1 overnachting buitenshuis heeft doorgebracht in een Nederlandse kustgemeente
  - Anders

Van:) - DGRW
Verzonden: maandag 30 september 2013 15:01
Aan: DGRW
Onderwerp: FW: Akkoord voor Inkoopopdracht 31086896
Bijlagen: 31086896 Getekende Opdrachtbrief.pdf

16.4

Verstuurd!

met vriendelijke groet,

.....
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Directoraat Generaal Ruimte en Water
directie Gebieden en Projecten
Plesmanweg 1-6 | F 02.40
Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag
.....

T 070--
M 06-

@minienm.nl

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: SSO-FenI
Verzonden: maandag 30 september 2013 14:27
Aan: \ - DGRW
Onderwerp: RE: Akkoord voor Inkoopopdracht 31086896

16.3

Bij deze een kopie van de opdrachtbrief. De brief gaat vanmiddag op de post.

Mvg,

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: - DGRW
Verzonden: maandag 30 september 2013 14:18
Aan: SSO-FenI
Onderwerp: FW: Akkoord voor Inkoopopdracht 31086896

16.2

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van:) - DGRW
Verzonden: vrijdag 27 september 2013 13:50
Aan: DGRW
Onderwerp: Re: Akkoord voor Inkoopopdracht 31086896

16.1

Was al akk

Groet,

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 27 sep. 2013 om 12:30 heeft "NoReply@minienm.nl" <NoReply@minienm.nl> het volgende geschreven:

>

> Beste collega,

>

> Voor de ingediende aanvraag voor een Inkoopopdracht, met zaaknummer

> 31086896 en omschrijving HS onderzoek effecten recreatie en toeri,

> zijn de benodigde documenten aangemaakt en waar nodig reeds voorzien van een gedigitaliseerde handtekening.

>

> Wij verzoeken u de bijgevoegde documenten te controleren en vervolgens via de Portal door te geven of u akkoord bent.

>

> Maak hiervoor gebruik van onderstaande link, waarmee u automatisch in de Portal terecht komt:

>

> <https://vwess02.sap.minvenw.nl>.

>

> Bij het afhandelen van dit verzoek via de Portal, treft u een verdere (werk)instructie aan.

>

> Bij een akkoord zullen wij de documenten verder afhandelen en verzenden naar de opdrachtnemer.

>

> Bijgevoegde documenten:

> Opdrachtbrief 4500217210

>

> Wilt u aan het zaaknummer refereren in eventuele verdere contacten met onze afdeling?

>

>

> Met vriendelijke groet,

>

>

>

>

>

> Dit mailbericht is automatisch gegenereerd.

>

> Gelieve niet via deze mail te antwoorden.

>

> <Opdrachtbrief 4500217210.pdf>

16A

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

>Retouradres Postbus 20901, 2500 EX Den Haag

ZKA CONSULTANTS & PLANNERS
t.a.v. mw.
BIESBOSWEG 16
5145 PZ WAALWIJK

Infrastructuur en Milieu - DGRW
Postadres Postbus 20901,
2500 EX Den Haag
Bezoekadres Plesmanweg 1-6,
2597 JG Den Haag

Contactpersoon

@minienm.nl

070 -

Kamer van Koophandel
K.v.K. 52766179

BTW nummer
NL003214412B13

opdracht

Datum: 27.09.2013

Bestelnummer 4500217210

Onderwerp: Onderzoek effecten Wind op Zee op recreatie en toerisme

Uw kenmerk: Projectnummer 13.092 MS

Einde looptijd: 15.11.2013

Geachte mevrouw

Naar aanleiding van uw offerte van 16 september 2013 met projectnummer 13.092 MS verleen ik u hierbij opdracht tot het uitvoeren van de werkzaamheden in het kader van bovengenoemd project.

De uitvoering van de werkzaamheden is aangevangen op 23 september 2013 en eindigt op 15 november 2013.

Pos.nr.	Omschrijving			
Bestelhoevh.	Besteleenheid	Prijs per eenheid	Nettowaarde	
00010	Effecten Wind op Zee recreatie & toerism			

Totale nettowaarde excl. BTW in EUR

Het genoemde bedrag is de maximale vergoeding voor deze opdracht exclusief BTW. Overschrijding van voornoemd bedrag en einddatum van deze opdracht is slechts toegestaan na mijn voorafgaande schriftelijke toestemming.

De navolgende documenten maken deel uit van deze overeenkomst. Voor zover deze documenten met elkaar in tegenspraak zijn, prevaleert het eerder genoemde document boven het later genoemde:

1. deze overeenkomst;

305A

Datum: 27.09.2013

Bestelnummer 4500217210

2. de ARVODI-voorwaarden;
3. de offerte-aanvraag en
4. de offerte.

Deze opdracht wordt begeleid door mevrouw
070 -

bereikbaar op telefoonnummer

Betaling van facturen geschiedt onder voorbehoud van verrekening of terugvordering indien u niet voldoet aan de voorwaarden waaronder deze opdracht wordt verstrekt of bij later blijvende onjuistheden.

Verzocht wordt om de facturen in te dienen bij het factuuradres.

Factuuradres

Ministerie van Infrastructuur en Milieu
SSO-F&I / 088
Postbus 20906
2500 EX Den Haag

Afleveradres

Ministerie van Infrastructuur en Milieu
DGRW
Plesmanweg 1-6
2597 JG DEN HAAG

**Factureren onder vermelding van bestelnummer en positienummer (Pos.nr).
Facturen die ingediend worden zonder het hierboven vermelde bestelnummer
en positienummer kunnen niet in behandeling worden genomen.**

DE STAAT DER NEDERLANDEN,
DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,
namens deze,
DIRECTEUR GEBIEDEN EN PROJECTEN,

drs. ing. D.L.M. Slangen

Op deze opdracht zijn van toepassing:

Op de uitvoering van deze opdracht zijn de ARVODI 2011 voorwaarden van toepassing. Uw algemene voorwaarden sluit ik hierbij uit.

Datum: 27.09.2013

Bestelnummer 4500217210

In aanvulling dan wel afwijking op de ARVODI-voorwaarden geldt dat de aansprakelijkheid (artikel 19) is gemaximeerd op € 150.000,00 voor opdrachten waarvan de totale waarde kleiner is dan of gelijk aan € 50.000,00. De artikelen 16, 18, 19.4, 25.3 en 25.4 zijn niet van toepassing.

Indien u niet akkoord bent met de inhoud van deze overeenkomst, dient u mij dit schriftelijk onder vermelding van bovengenoemd bestelnummer en redenen te berichten binnen twee weken na ontvangst van deze overeenkomst. Uw reactie kunt u richten aan: klachten.inkoop@minienm.nl.

17

17.1

Van: DGRW
Verzonden: woensdag 2 oktober 2013 17:08
Aan:

CC:

DGRW; DGRW;
@witteveenbos.nl;

Onderwerp: Fotovisualisaties
Bijlagen: Fotovisualisaties

Beste leden van de begeleidingsgroep,

Naar aanleiding van de kritiek tijdens onze vergadering van gisteren zijn wij op zoek gegaan naar een fotoalternatief voor de computeranimaties.
Bijgaand een aantal fotovisualisaties die Pondera heeft gemaakt voor eerdere wind op zee projecten.
Graag hoor ik voor morgen 16u van jullie of dit aansluit bij jullie wensen.

Met vriendelijke groet,

Van:
Verzonden: woensdag 2 oktober 2013 16:04
Aan: DGRW
CC:
Onderwerp: Fotovisualisaties

Geachte

Hierbij ontvangt u de visualisaties zoals deze zijn gemaakt voor een aantal windparken.

[Download](#) Beschikbaar tot 9 oktober 2013

Het betreft windpark Q4 West, gelegen op circa 26-28 km afstand (bestanden: Castricum aan Zee_v90_OWEZ en Egmond aan Zee_v90_OWEZ) waarop ook de bestaande turbines van OWEZ (binnen de 12 mijlszone) zichtbaar zijn (in de foto aangegeven met een balkje erboven).

Om te laten zien hoe dichterbij de kust gelegen parken zichtbaar zijn, heb ik verder visualisaties toegevoegd die parken op kortere afstand zichtbaar maken, namelijk windpark Gunfleet Sands (Engeland, op circa 6,5 km afstand) en een visualisatie van Windpark Fryslan (onder de Afsluitdijk) vanuit Makkum (op circa 6,5 km).

Als wij op korte termijn visualisaties zouden moeten (mogen!) maken dan is het van belang dat we zo snel mogelijk bepalen waarvandaan en met welke configuratie van park(en) en afstand van de kust. We hebben vanuit de visualisaties voor offshore windparken nogal wat foto's beschikbaar die als basis kunnen dienen, maar natuurlijk niet vanuit elke locatie langs de kust. Ook kunnen afspraken gemaakt worden over het format (landscape/portret, resolutie) en de mate waarin de turbines zichtbaar zijn (net zo grijs als de achtergrond, of iets beter zichtbaar gemaakt/wat uitgelicht).

Ik hoor graag of visualisaties nodig zijn en op welk termijn, dan kunnen we in overleg nagaan vanaf welke punten en met welk park (afstand en configuratie – eventueel kunnen we ook met voorstellen komen op dit vlak), en uiteraard kunnen we dan ook de kosten in beeld brengen.

Met vriendelijke groet,

Van: DGRW
 Verzonden: donderdag 3 oktober 2013 8:07
 Aan:
 Onderwerp: Re: Fotovisualisaties

Hoi

Dank voor je reactie. Dat er verschillen zijn afhankelijk van welk apparaat je het bekijkt is helaas een gegeven. Ze zullen het af moeten stemmen op het meest gebruikte formaat.
 Even voor de goede orde: deze foto's worden niet gebruikt, maar waren bedoeld als voorbeeld hoe deze techniek werkt.
 Voor ons onderzoek zal een neutraal strand gebruikt worden op een zonnige dag.

Groet,
Groet,

Van: @ziggo.nl
 Verzonden: Wednesday, October 02, 2013 06:56 PM W. Europe Standard Time
 Aan: - DGRW -

duiveland.nl <
 <
 <
 Cc: - DGRW; <@minez.nl>;
 nl>;

Onderwerp: RE: Fotovisualisaties

Beste

Een paar opmerkingen:

1. De afbeeldingen Egmond en Castricum zijn weergegeven (iig op mijn PC) tegen een lichte wolkenachtergrond en vallen daardoor zo goed als geheel weg. Ik vind deze niet bruikbaar.
2. De afbeeldingen Makkum en Gunfleet zijn denk ik een reële weergave van 6,5 km. Echter:
  - a. De indruk die een deelnemer aan de PC krijgt, is sterk afhankelijk van de grootte van zijn/haar beeldscherm en de instellingen. Ik realiseerde mij dit toen ik vandaag vanaf mijn laptop naar buiten keek, nadat ik bijgaande foto's aan het bekijken was. Dit zijn foto's van RWS, destijds gemaakt voor de hoorsessies in Noordwijkerhout etc. Prima afbeeldingen, maar op mijn scherm minder 'indrukwekkend' dan in Noordwijkerhout op posterformaat.
  - b. Dit betekent volgens een door mij geraadpleegde deskundige, dat, om een 'gelijkend' beeld te krijgen met de werkelijkheid, er meer contrast (meer uitgelicht) in gebracht moet worden, en je zelfs de molens wat zou moeten vergroten. (ik ben niet voor het vergroten, aangezien dat een vorm van manipulatie is. Daar heb ik moeite mee).
  - c. Kijkend van de (door mij nu meegestuurde) foto's van RWS realiseer ik mij dat het echte plaatje – ondanks dat deze foto's in mijn optiek goed zijn – een groter beeld geeft van de windmolens, dan ik nu op mijn laptop zie. Ik vind wel dat dit bij de beoordeling meegenomen zou moeten worden (maar weet niet hoe). Vanuit die gedachte vind ik het spijtig dat wij – tijdsgebrek en laat in het seizoen – niet aan strandbezoekers op het strand kunnen vragen wat zij er van vinden. Het is nl mogelijk de afbeeldingen op glas af te drukken en dit als beeld te laten beoordelen.

Afsluitend: de afbeeldingen Makkum en Gunfleet zijn goed bruikbaar, mits aangepast naar een 'full screen'. De afbeeldingen Egmond en Castricum die hier gebruikt worden, zijn niet bruikbaar door de achtergrond van wolken. Op de door mij meegestuurde afbeeldingen zijn de molens beter zichtbaar. Laten wij ons wel realiseren dat deze vanuit Zandvoort 30 km (dichtstbijzijnde molens Amaliapark) en 24 km (Egmond, dichtstbijzijnde molen) zijn. (gemeten met een navigatieprogramma Navionics UK-Holland)

In bijgaande 'tabel horizon' staat aangegeven welke hoogte zichtbaar is op welke afstand. Voor een windmolenpark op 5 km uit de kust en een tiphoogte van 150 meter geldt de volgende formule:

1. Op 5 km uit de kust, met je ogen op de vloedlijn, is een object hoger dan 2 meter zichtbaar. (wanneer iemand 2 meter lang is, is ook de hoogte onder de 2 m zichtbaar.
2. Een hoogte van 148 meter verdwijnt achter de horizon op een afstand van 43,7 kilometer.
3. Een tiphoogte van 148 meter op 5 kilometer uit de kust laat $148\text{m} - 2\text{m} = 146$ meter molen zichtbaar zijn boven het wateroppervlak. De breedte / omvang van deze molens zal ook exponentieel toenemen, en daarmee ook een massiever beeld geven.

Ik hoop dat Pondera met deze gegevens een goed beeld kan geven van de diverse afstanden.

Met vriendelijke groet / kind regards,

20

20.1

Van: - DGRW
Verzonden: donderdag 3 oktober 2013 15:59
Aan:

CC: (ZD):
DGRW; DGRW;

Onderwerp: aangepaste vragenlijst
Bijlagen: Conceptvragenlijst Effect Wind op Zee op kusttoerisme, versie 2

Beste leden van de begeleidingsgroep,

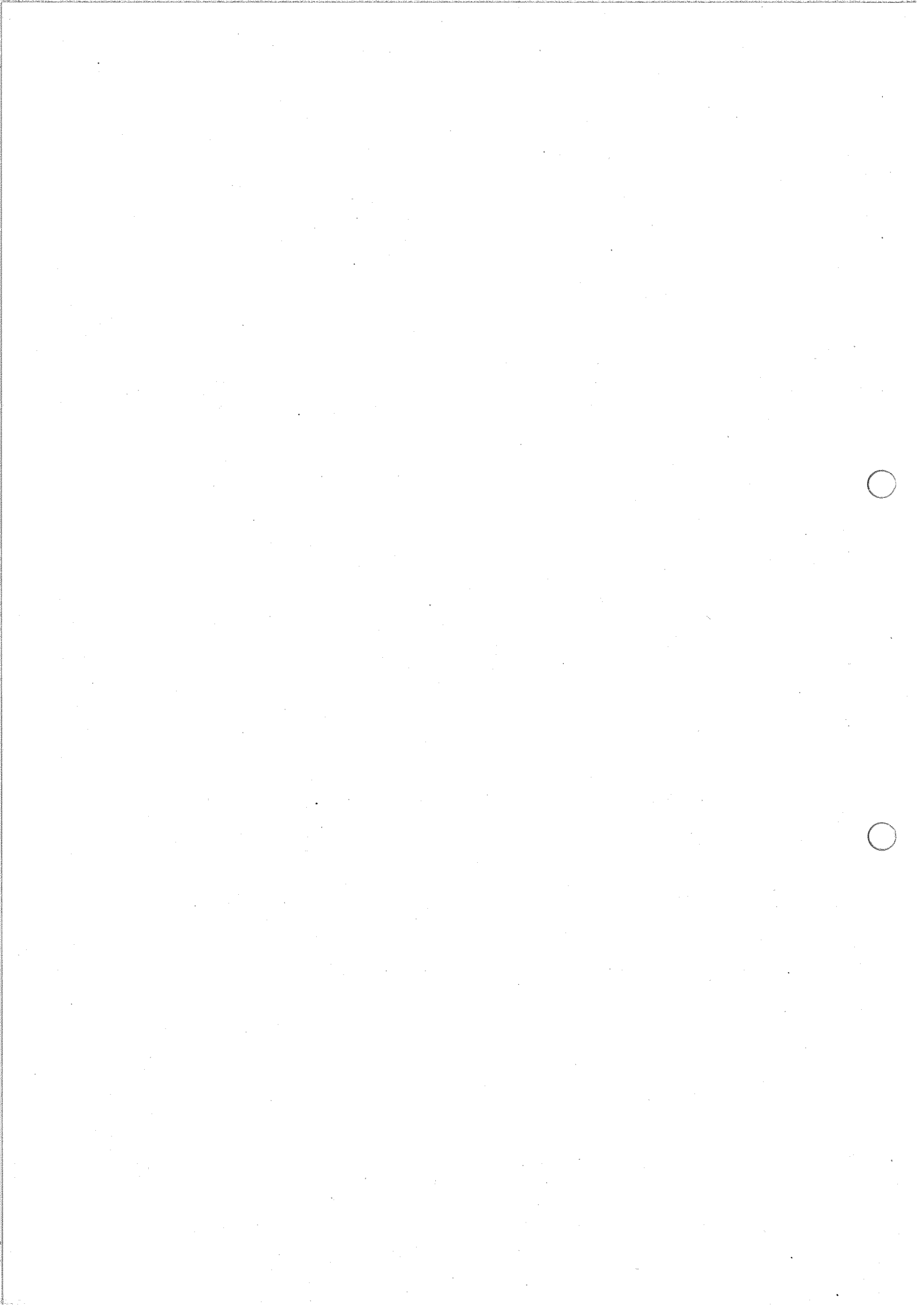
Bijgaand de tweede versie van de concept-vragenlijst.
Eventuele opmerkingen graag voor 10 u morgenochtend rechtstreeks naar met cc aan mij uiteraard).

Met vriendelijke groet,

Niet openbaar.

308A

21

21.2

Van:) - DGRW
Verzonden: vrijdag 4 oktober 2013 12:04
Aan: @zka.nl
Onderwerp: RE: Fotovisualisaties

Hoi

Akkoord met het bedrag!
Zodra jij ook de kosten van meer enquetes weet dan maken we maandag even in overleg met daar een keuze in en dan gaat het als 1 aanvulling uit.

Groet,

Van: @ponderaconsult.com]
Verzonden: vrijdag 4 oktober 2013 11:50
Aan: @zka.nl
CC: V - DGRW; Er
Onderwerp: RE: Fotovisualisaties

211

Beste

Tijdsbesteding

Afstemming –	2 uur	
Voorbereiding foto's –		2 uur
Modelcreatie windpark –	2 uur	
Foto bewerking en optimalisatie –	3 uur	
Administratie / versturing en kwaliteitscontrole –	2 uur	

Geschatte totaalkosten =

Met vriendelijke groet,

Email: @ponderaconsult.com | Mobiel: +31 6 | Locatie Zeist: Nooitgedacht 2 3701 AN
Locatie Hengelo: Welbergweg 49 7556 PE | Web: www.ponderaconsult.com | KVK: 08 156 154

309

Van: DGRW
Verzonden: vrijdag 11 oktober 2013 9:45
Aan:

CC:

Onderwerp: Testversie vragenlijst
Bijlagen: testlink naar de online vragenlijst

Beste leden van de begeleidingsgroep,

Bijgaand de testversie van de vragenlijst. Omdat de reactietermijn van GFK wel erg kort is heb ik nu met ZKA de afspraak gemaakt dat u tot 9.30 u maandagochtend kunt reageren. Bij voorkeur rechtstreeks naar (met cc aan mij uiteraard). Omdat het toeval is welke foto je te zien krijgt, zullen we straks ook nog eens alle drie de foto's doorsturen. Staat ook in de mail, maar beginpagina's doorklikken, zijn algemene kenmerken paneel!

Met vriendelijke groet,

Van:
Verzonden: donderdag 10 oktober 2013 17:47
Aan: DGRW
CC:
Onderwerp: testlink naar de online vragenlijst
Bijlagen: vrl 33648 Effect Wind op Zee op kusttoerisme-2.docx

Beste

Iets later dan gewild ontvangen jullie hierbij de testlink naar de Nederlandstalige online vragenlijst. We hebben het uit en te na getest en vervolgens zijn wijzigingen doorgevoerd door onze programmeur.

We verwachten daarom dat het voor jullie niet veel tijd zal kosten om te testen. Dat neemt natuurlijk niet weg dat jullie wellicht een aanpassing tegenkomen.

Zouden jullie ons dit voor morgenochtend 10.30 willen laten weten?

Bijgaand ook de vragenlijst met enkele tekstuele wijzigingen die we hebben aangebracht en die ook verwerkt zijn in de online lijst.

Werkwijze testen:

- Klik op onderstaande link of kopieer deze in je browser mocht de link niet laden.
- Sla de eerste 2 pagina's over (scroll eerst helemaal naar beneden en klik dan op de volgende toets). Dit zijn interne pagina's voor de programmering die respondenten niet te zien krijgen.
- Zodra je onderstaande vraag ziet, klik dan op "IRPD" dat is ons panel.
- Vervolgens kom je in de vragenlijst

Variable for the sample source
IRPD (Dutch)
GMI (German)

Link naar de vragenlijst

<http://www>

Ik zie jullie reactie graag tegemoet.

Groet,

This e-mail (and any attachment) contains confidential and / or privileged information. If you are not the intended recipient (or have received this e-mail in error) please notify the sender immediately and destroy this e-mail. Any unauthorised copying, disclosure or distribution of the contents of this e-mail is strictly forbidden.

Dit bericht kan vertrouwelijke informatie bevatten. Indien u niet de geadresseerde van dit bericht bent, verzoeken wij u dit bericht te vernietigen zonder van de inhoud kennis te nemen en de inhoud er van niet te gebruiken, niet te kopiëren en niet onder derden te verspreiden.

Niet openbaar.

310A

Van: @zka.nl]
Verzonden: vrijdag 11 oktober 2013 10:32
Aan: DGRW;

CC:
DGRW; - DGRW;
@witteveenbos.nl"

Onderwerp: RE: Testversie vragenlijst
Bijlagen: Nearshore Visualisatie foto 1 - 3NM - 1900p.jpg; Nearshore Visualisatie foto 2 - 7_5NM - 1900p.jpg; Nearshore Visualisatie foto 3 - 12NM - 1900p.jpg

Beste leden van de begeleidingsgroep,

Zoals toegezegd door [redacted] ontvangen jullie bijgaand de 3 foto's met daarop het windpark op 3 verschillende afstanden voor de kust. Dan hoeven jullie de testversie niet meerdere malen door te lopen om alle foto's gezien te hebben.

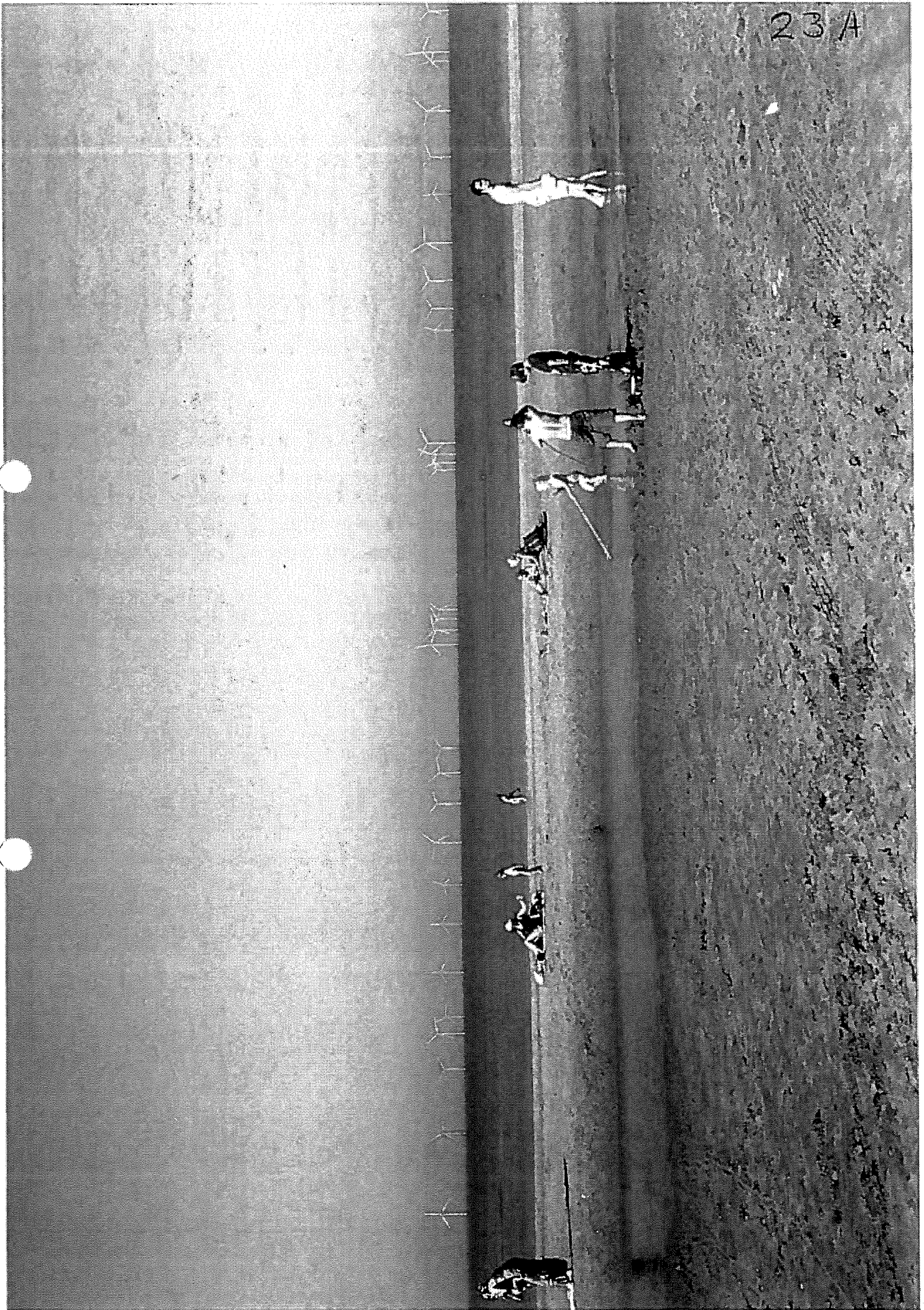
Zoals aangegeven door [redacted] kunnen jullie uiterlijk tot maandag 9.30 uur reageren. Eerder is natuurlijk fijn, dan kan ik tijdig een gebundelde reactie doorgeven aan GfK. Bedankt alvast!

Met vriendelijke groet,

Adviseur
M: +31 6 [redacted]

DISCLAIMER: Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend. Dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Als u dit bericht per abuis hebt ontvangen, wordt u verzocht het te vernietigen en de afzender te informeren. Wij adviseren u om bij twijfel over de juistheid of de volledigheid van de e-mail contact met de afzender op te nemen.

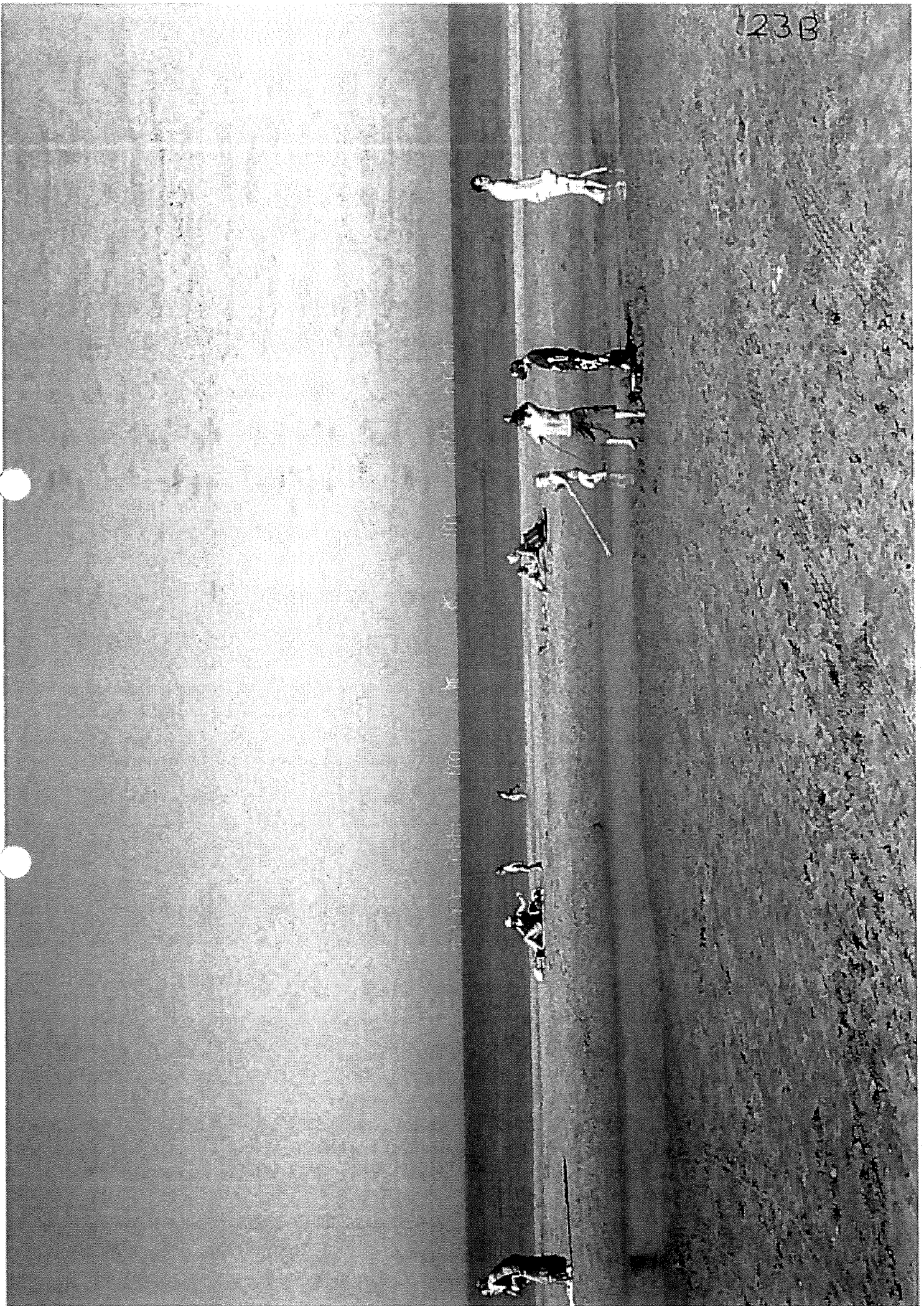
23A

311A

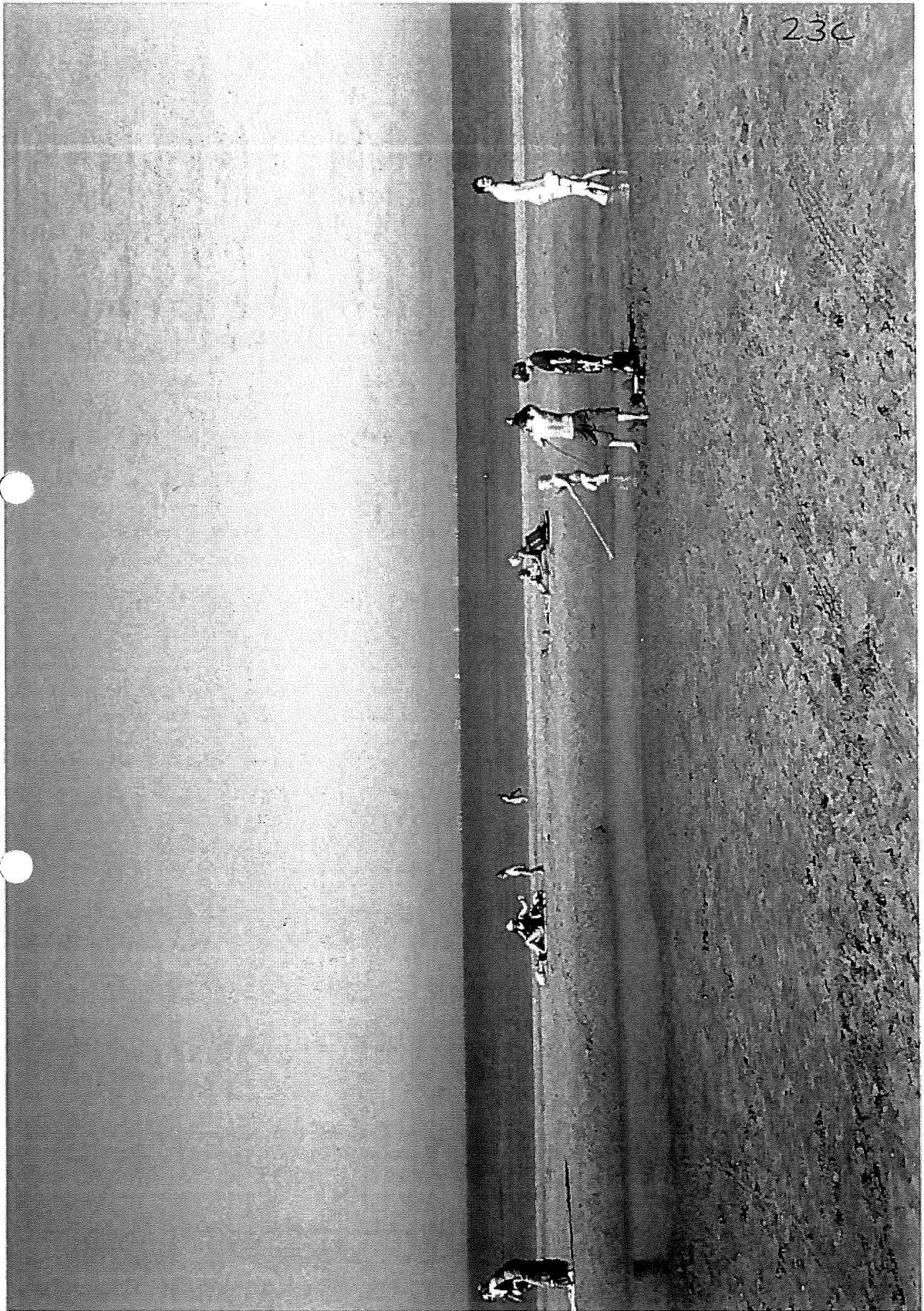
123B

311B

23C

311C

25

Van:
Verzonden: vrijdag 11 oktober 2013 10:56
Aan:
CC: - DGRW
Onderwerp: FW: Testversie vragenlijst

253

In aanvulling op mijn mail van net:

Ik weet dat de voorgestelde antwoordcategorieën niet voldoen voor de MKBA. We kunnen ook niet iedereen alle afstanden voorleggen (qua vraagtijd en kosten) en hebben al afgestemd dat we de vergelijking maken tussen de voorgestelde situatie (één van de drie afstanden) en de situatie dat de windturbines niet meer zichtbaar zijn. Het enige dat we volgens mij zouden kunnen doen is iets van de tekst bij de door voorgestelde antwoordcategorieën te integreren in de tekst onder de foto's. Deel jij dit standpunt?

Met vriendelijke groet,

Adviseur
M: +31

DISCLAIMER: Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend. Dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Als u dit bericht per abuis hebt ontvangen, wordt u verzocht het te vernietigen en de afzender te informeren. Wij adviseren u om bij twijfel over de juistheid of de volledigheid van de e-mail contact met de afzender op te nemen.

Van:
Verzonden: vrijdag 11 oktober 2013 10:48
Aan: - DGRW
CC:

25.2

DGRW; - DGRW;

Onderwerp: Re: Testversie vragenlijst

Beste allemaal,

312

Even een snel commentaar:

Algemeen:

1. duidelijk en overzichtelijk.

2. Afbeeldingen zijn duidelijk. Misschien is het mogelijk de afbeeldingen te voorzien van de afstand die dit voorstelt.

3. De vraag mbt 'wat men bereid is te betalen' zou ik wat meer gedetailleerd willen zien, bijvoorbeeld

Wat zou u bereid zijn extra te betalen als de windturbines parken op de volgende afstanden geplaatst worden

A: op een afstand van 5 kilometer uit de kust (altijd goed zichtbaar) € 0

B: op een afstand van 10 km uit de kust (vrijwel altijd goed zichtbaar) € 50

C: op een afstand van 23 km uit de kust (40% van de tijd goed zichtbaar) € 100

D: op een afstand van > 40 km uit de kust (niet meer zichtbaar) € 150

Met vriendelijke groet / best regards,

26

26.2

Van: @ziggo.nl
Verzonden: vrijdag 11 oktober 2013 12:19
Aan: - DGRW
CC:

DGRW;

- DGRW;

Onderwerp: Re: Testversie vragenlijst

Hierbij nog wat nagekomen input vanuit mijn achterban.

Men zal geneigd zijn om bij de keuze van 3 opties (vlakbij, iets verder en verder weg) 'dan maar' zullen kiezen voor de 3e want alle 3 de opties afwijzen of als storend benoemen is psychologisch niet aantrekkelijk (denk ik). Dan komt er dus uit dan het vanaf 12 mijl wel ok is.

Mbt de vragenlijst nog 1 punt, nl. er wordt op pag. 13 / blok 4 vr 24 gesteld dat verder op zee duurder is maar het is volstrekt onduidelijk of en hoeveel duurder dat dan is.
De enige 'harde' indicator is het ECN onderzoek dat rept van 1,5 cent per Kw maar dan gaat het over parken van vergelijkbare omvang.
Deze vraagstelling kan mensen op het verkeerde been zetten.
Stel voor om de zinsnede "Het is echter ook duurder om een windpark verder uit de kust te plaatsen." eruit te laten of te vervangen door "er zijn mogelijk meerkosten verbonden aan het plaatsen van parken verder uit de kust".

Is dit nog aan te passen?

Met vriendelijke groet

Let op: nieuw email adres!!

27

27.3

Van:
Verzonden: vrijdag 11 oktober 2013 13:05
Aan: @;
Onderwerp: betr.: FW: Testversie vragenlijst

Hoi

Wat aangeeft is correct. Er valt niet te kiezen uit verschillende afstanden. We willen een effectmeting voor verschillende afstanden. De respondent krijgt slechts 1 afstand te zien. Het voorstel wat doet is m.i. dus niet haalbaar. Doordat we ongeveer gelijke steekproefgroottes bij de afstanden hebben, komen mogelijke verschillen wel in de resultaten naar voren.

De aanpassing van de zin is geen verbetering. De strekking is ongeveer gelijk, maar het is een erg beleidsmatige zin met 'mogelijke meerkosten'. Door de toevoeging van mogelijke meerkosten bouw je een extra onzekerheid voor de respondent in. Hij moet een kans dat de kosten niet hoger zijn gaan meewegen in zijn betalingsbereidheid. Dat werkt niet. Ik zie overigens niet in waarom het misleidend is. We hebben concrete aanknopingspunten dat het duurder is om verder uit de kust te bouwen. Als blijkt dat het even duur of goedkoper is, dan kan je de meest aantrekkelijke optie kiezen - nl ver uit de kust. En is er dus geen betalingsbereidheid nodig.

We werken overigens doelbewust met een open bedrag omdat we

- a) niet weten hoe hoog de meerkosten precies zijn
  - b) we niet weten hoe groot de groep is die de meerkosten gaat opbrengen (# huishoudens)
- en we niet teveel aannames willen doen die achteraf niet juist blijken te zijn.

groeten,

>>>

|> 10/11/2013 12:27 >>>

Hallo

Ik reageer toch even op de mail van omdat ik maandagochtend extern ben. Zijn eerste opmerking klopt niet (ze mogen niet kiezen uit 3 situaties). Wat vindt jij van de voorgestelde cursieve zin? (de zin weglaten kan m.i. niet).

Met vriendelijke groet,

Van: DGRW
Verzonden: vrijdag 11 oktober 2013 13:15
Aan:
CC:

203

DGRW; DGRW;

Onderwerp: RE: Testversie vragenlijst

Beste

Ik wil even reageren op je mail:

Allereerst krijgen mensen geen drie opties voorgelegd, maar slechts 1, er valt binnen de enquête dus niets te kiezen. Wij onderzoeken of ze anders antwoorden wanneer de windmolens dichterbij komen.

De verandering over betalingsbereidheid is ook niet logisch: immers als het niet duurder is om ze verder weg te zetten, dan zetten we ze toch verder weg en uit zicht?

De vraag opereert dus binnen de veronderstelling dat dichtbij goedkoper is en onderzoekt vervolgens of er een bereidheid is om te betalen voor minder zichthinder.
Mocht uit de MKBA blijken dat dit een verkeerde veronderstelling is, dan is de conclusie van de studie snel getrokken, namelijk niet doen.

Met vriendelijke groet,

29

Van: - DGRW
Verzonden: vrijdag 11 oktober 2013 13:22
Aan:
CC: - DGRW
Onderwerp: RE: Testversie vragenlijst

29 5

Beste

Ik reageer toch ook maar even op deze: In deze fase gaat het er over of de overheid het bestaande beleid voor de 12 mijlszone handhaaft of niet. Mocht de overheid zich voornemen om dit beleid aan te passen, dan hoort daar uiteraard ook een hele heldere communicatie over de gevolgen bij. Daar kunnen dit soort beelden dan ook een goede rol in spelen. Maar dan moeten we wel eerst weten of we dit wel of niet willen,

Het lijkt mij vanzelfsprekend dat deze visualisaties straks wel in de rapportage terug zullen komen en uiteraard worden de rapporten straks openbaar,

Met vriendelijke groet,

Van:
Verzonden: vrijdag 11 oktober 2013 12:37
Aan: - DGRW
Onderwerp: Re: Testversie vragenlijst

29 4

Beste

Allereerst: ik denk niet dat iemand dit breed gaat verspreiden. Anderzijds, het lijkt haast geen toeval, is de energiesector juist nu zeer aan de weg aan het timmeren met een charmeoffensief in print en op tv.

Ik zou het - als tegengeluid - prima vinden wanneer Nederland zich vooraf realiseert wat windturbineparken in bebouwde omgeving voor effect zal hebben op de leefomgeving van de betrokkenen. En dat men zich bewust is dat er een prima - misschien duurder - alternatief is verder op zee. Ik vind dat een voorlichtende taak van de overheid. En helaas zie ik de overheid deze voorlichtingstaak niet uitvoeren. (Behalve zeer eenzijdig, nl dat windenergie er moet komen, daarbij wijzend op alle voordelen. Ik kan echter nergens de keerzijden ontdekken, noch de verduidelijking van alternatieven).

En jouw bericht wekt bij mij de indruk dat de overheid dit ook wil vermijden. Waarom zijn we bang dat dit 'een eigen leve gaat leiden'? Het zou de burgers van dit land toch duidelijk gemaakt moeten worden wat de impact is? Of is men bang voor weer meer maatschappelijke weerstand?

Ik hoop dat mijn gevoel onterecht is en dat de overheid, voor ze besluit waar de parken moeten komen, ook alle voor- en nadelen bekend zal maken aan haar burgers. Ik hoop dat onze overheid een niet vooringenomen standpunt inneemt. Ik vind dat iedereen daar recht op heeft. Dan is die openheid mijns inziens geen issue. Hoor graag van je.

Met vriendelijke groet

Let op: nieuw email adres!!

316

Op 11 okt. 2013 om 10:45 heeft
geschreven:

- DGRW" < _____

@minienn.nl> het volgende

29.3

Beste mensen,

Een belangrijk punt:

Ik vertrouw er op dat jullie daar rekening mee houden.

Met vriendelijke groet,

30

Van: [redacted]@zka.nl
Verzonden: maandag 14 oktober 2013 13:36
Aan: [redacted]
CC: [redacted] - DGRW;
Onderwerp: RE: Testversie vragenlijst

30.9

Hallo

Hartelijk bedankt voor je reactie. In antwoord op jouw vragen/opmerkingen:

- * De vragen worden niet genummerd voor de respondenten (is standaard zo), wel kunnen ze bovenaan door het balkje zien hoe ver ze al zijn in de lijst;
- * Bij de vraag over de belangrijkste 3 redenen hebben we het aantal aspecten al flink teruggebracht (en meer concrete aspecten alleen bij de vraag erna over activiteiten laten staan). Twee vragen daarna vragen we over een aantal aspecten hoe belangrijk ze zijn. Daar zullen alle respondenten het aspect uitzicht over zee en vrije horizon beoordelen en weten we hoe belangrijk ze dit vinden (zowel alleen deze aspecten als ook ten opzichte van andere aspecten);
- * We kunnen inderdaad een relatie leggen tussen het wel/niet veranderen van bezoeklocatie en de beleving. Ook is hier de relatie met de vragen over betalingsbereidheid belangrijk (de wijze van vraagstelling is een wetenschappelijk onderbouwde en voor MKBA's beproefde methode);
- * Onderscheid tussen winmolens op zee en op de deltawerken kunnen we niet meer maken;
- * Afgerond is 3 mijl net 6 km (5.556 meter).

Met vriendelijke groet,

ADVISEUR
M: +31

ZKA Consultants & Planners BV
Biesbosweg 16C
5145 PZ Waalwijk
T: 088-
F: 088-
E: @zka.nl

DISCLAIMER: Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend. Dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Als u dit bericht per abuis hebt ontvangen, wordt u verzocht het te vernietigen en de afzender te informeren. Wij adviseren u om bij twijfel over de juistheid of de volledigheid van de e-mail contact met de afzender op te nemen.

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: [redacted]
Verzonden: maandag 14 oktober 2013 9:26
Aan: [redacted]
CC: [redacted] - DGRW;
Onderwerp: RE: Testversie vragenlijst

30.8

Hoi

Ik heb de vragenlijst bekeken zoals gemeld. Nogmaals complimenten voor het fotomateriaal. Vooral de foto's waarbij de beelden binnen en buiten de 12 mijlszone worden afgezet tegen elkaar zijn helder.

317

Op de valreep hier nog wat opmerkingen naar aanleiding van mijn invullen van de vragenlijst. Of dit echt nog aanleiding is voor aanpassing moeten jullie maar even kijken.

- Ik zag zelf bij het invullen geen nummering bij iedere vraag, maar misschien dat dat alleen in de test het geval is? Ik kan mijn opmerkingen daarom nu niet aan een nummer koppelen.

- Bij de vraag over de belangrijkste redenen van het bezoek is het aspect 'Genieten van uitzicht over zee' afgezet tegen veel andere, over het algemeen zeer belangrijke redenen, waardoor ik vermoed dat, gelet op deze andere aspecten, het uitzicht over zee zeker niet uit deze vraag naar voren zal komen. Er zijn altijd wel drie redenen te vinden die voor een vakantiekeuze een grotere 'trigger' zijn. Het uitzicht over zee en ook de rust en ruimte, wordt namelijk afgezet tegen andere activiteiten die men veel meer actief kan beleven. Is het een idee om de redenen die meer 'actief' zijn zoals eten, drinken, (water)sporten, fietsen, kinderactiviteiten etc. te splitsen van de meer 'gevoelsmatige' redenen zoals rust en ruimte, uitzicht over zee, duurzaamheid etc?. Ik heb het idee dat er nu redenen tegen elkaar afgezet worden die feitelijk weinig met elkaar te vergelijken zijn, waardoor gevoelsmatige redenen wellicht 'ondergesneeuwd' raken, maar zeker niet minder belangrijk zijn.

- Ik heb de enquête ook even als 'toerist' ingevuld, want ik ben zelf vaak toerist in Zeeland, ook voor lange vakanties. Bij de vraag 'Wilt u dit strand dan nog wel bezoeken?' lijkt het mij lastig eruit te halen welk gevoel men overhoudt, ook al blijft men hetzelfde strand bezoeken. Dit geldt zeker voor de mensen met een wat korte reisafstand tot een strand. Kijkend naar mijzelf: ik zal, ook al staan er windmolens op zee, zeer waarschijnlijk nog steeds mijn favoriete strand blijven bezoeken in Zeeland en dat zal voor veel anderen ook zo zijn. Mensen komen immers al jaren op hun favoriete strand, hebben hun favoriete eetgelegenheden, vinden het strand zelf al mooi en niet te druk etc., kortom zijn 'thuis' op die plek, dus zullen niet zo snel geneigd zijn om verder te rijden naar andere, voor hen onbekendere stranden, buiten Zeeland, waar geen windmolens zichtbaar zijn. Dat betekent echter niet dat men daarmee ook hetzelfde plezier beleeft aan dezelfde beleving. Valt er volgens jullie voldoende uit deze vragenlijst te halen, dat iemand wel 'zijn' strand blijft bezoeken (dus effect op strandbezoek is er dan niet of nauwelijks), maar de beleving voor hem of haar zeker wel minder wordt? Zo niet, moeten we daar dan nog aandacht aan besteden?

- Bij de vraag of iemand bij zijn bezoek windmolens op zee heeft gezien, moet daar nog onderscheid gemaakt worden tussen windmolens op zee en windmolens op kunstwerken c.q. Deltawerken? Ik zie zelf in Zeeland windmolens op Deltawerken, wat veel minder een probleem is in mijn ogen, maar mensen kunnen deze windmolens wellicht ook al opvatten als 'windmolens op zee'. Ik had daar, gelet op de windmolens op de Deltawerken, bijna de neiging om Ja in te vullen. Misschien is dit nog een aandachtspunt.

- Er wordt ergens 6 km genoemd van de minimale afstand. Voor Zeeland is dit volgens mij 5,5 km (3 mijl is dacht ik 5,4 km) in plaats van 6km.

- De vraag over het geld: wat heeft u er voor over? Is inderdaad lastig in te vullen omdat mensen (ook ik) daar te weinig beeld van hebben. Wat dat betreft sluit ik mij aan bij de andere opmerkingen die al over die vraag zijn gemaakt.

Tot zover.

Succes verder!

Groeten,

Bezoekadres:

Postadres:

Telefoon:

Email:

Website:

Op deze email is het gemeentelijke e-mailprotocol van toepassing

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: F
Verzonden: vrijdag 11 oktober 2013 14:47
Aan:
CC: ' ' - DGRW;
Onderwerp: RE: Testversie vragenlijst

30.7

Ik zie bij alle vragen waar 1 foto hoort 1 foto (telkens dezelfde uiteraard) en voor de vragen over de betalingsbereidheid 2 foto's (zonder windmolens en 1 van de 3 foto's met windmolens). Jij ook? Om alle vier de foto's een keer gezien te hebben moet je de lijst zeker 3 keer doorlopen (en vermoedelijk vaker). Als je ze allemaal even wilt zien kun je het beste in de separate mail van vanochtend kijken.

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van:
Verzonden: vrijdag 11 oktober 2013 14:43
Aan:
CC: ' ' - DGRW; ' '
Onderwerp: RE: Testversie vragenlijst

30.6

Zie jij ook alle foto's?

Van:
Verzonden: vrijdag 11 oktober 2013 14:35
Aan:
CC: ' ' DGRW; ' '
Onderwerp: RE: Testversie vragenlijst

30.5

Hallo

Bij mij doet de vragenlijst het gewoon. Misschien kun je het nog een keer proberen?

Met vriendelijke groet,

Adviseur
M: +31

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: F
Verzonden: vrijdag 11 oktober 2013 14:28
Aan:
CC: ' ' - DGRW; ' '
Onderwerp: RE: Testversie vragenlijst

30.4

Hallo

Ik heb de vragenlijst doorgenomen en merkte dat alleen bij de een na laatste vraag de foto zichtbaar was. Bij vraag 20 is een deel van de vraag ook niet zichtbaar. Waarschijnlijk hebben jullie dit ook al ontdekt.

Nog even als reactie op je antwoord over de splitsing van de zoekgebieden. Naar verwachting willen de Zeeuwse bestuurders de resultaten voor Schouwen separaat willen ontvangen.

Vast een prettig weekend gewent.

Met vriendelijke groeten,

Van:
Verzonden: vrijdag 11 oktober 2013 13:33
Aan: I
CC: - DGRW; '
Onderwerp: RE: Testversie vragenlijst

30.3

Hallo

De vragenlijst staat weer open, dus je kunt als je wilt de online versie doornemen.

Je opmerking over vraag 19 en 20 is een terechte opmerking. Ik geef dit door aan GfK.

Wij splitsen in beginsel (ook in de rapportage) naar de 4 afgesproken regio's (en ook bezoekmotieven, etc.). De verschillen daartussen analyseren en rapporteren we. Maasvlakte zelf is inbegrepen bij Zeeland en Zuid-Hollandse eilanden. Al naar gelang de resultaten en het aantal respondenten per plaats (voor Maasvlakte verwacht ik een beperkt aantal respondenten) kunnen we daarna indien mogelijk en wenselijk nog een maatwerkanalyse voor de locatie Schouwen en de locatie Maasvlakte verrichten.

Met vriendelijke groet,

DISCLAIMER: Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend. Dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Als u dit bericht per abuis hebt ontvangen, wordt u verzocht het te vernietigen en de afzender te informeren. Wij adviseren u om bij twijfel over de juistheid of de volledigheid van de e-mail contact met de afzender op te nemen.

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van:
Verzonden: vrijdag 11 oktober 2013 12:47
Aan:
CC: - DGRW; '
Onderwerp: RE: Testversie vragenlijst

30.2

Hallo

Hierbij een reactie op de vragenlijst. Het testen lukt niet want ik krijg een foutmelding met de volgende tekst:

Response limit reached for this survey in External Test mode.

Deze reactie is dan ook op het worddocument wat in de bijlage zat.

Bij vraag 19 (en verder) staat bij de eerste tekst met de foto zonder windpark Deze parken zullen afhankelijk van het weer en afstand regelmatig zichtbaar zijn vanaf het strand en de duinen. De tekst slaat niet op de foto daarom vraag ik me af of de foto niet beter weggelaten kan worden.

Daarnaast wil ik graag weten of we straks de resultaten voor de locatie voor Schouwen en de locatie Maasvlakte kunnen splitsen. Wellicht had je hier al een reactie op gegeven maar die heb ik niet meer helder.

Succes met het uitzetten van de enquête.

Met vriendelijke groeten,

Telefoon:

Werkdagen:

Van: ' - DGRW @minienm.nl]
Verzonden: vrijdag 11 oktober 2013 9:44
Aan: ' 30.1

CC:
nh.nl'; (ZD): (

- DGRW;) - DGRW;

Onderwerp: Testversie vragenlijst

Beste leden van de begeleidingsgroep,

Bijgaand de testversie van de vragenlijst. Omdat de reactietermijn van GFK wel erg kort is heb ik nu met ZKA de afspraak gemaakt dat u tot 9.30 u maandagochtend kunt reageren. Bij voorkeur rechtstreeks naar [redacted] met cc aan mij uiteraard).

Omdat het toeval is welke foto je te zien krijgt, zullen we straks ook nog eens alle drie de foto's doorsturen.

Staat ook in de mail, maar beginpagina's doorklikken, zijn algemene kenmerken panel!

Met vriendelijke groet,

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages. .

31

31.4

Van:
Verzonden: maandag 14 oktober 2013 9:30
Aan: - DGRW; I

CC: DGRW; - DGRW; (ZD);

Onderwerp: RE: Testversie vragenlijst

Dag

Op de valreep een reactie uit Noordwijk. Ik heb de vragen bij een aantal collega's uitgezet en het beeld uit de terugkoppeling die ik vanochtend krijg is dat de vragenlijst op zich goed in elkaar zit.

De vragen mbt de meerkosten en het uit zicht plaatsen levert wel enige discussie op. Discussie in de zin van: 'mensen zullen sowieso negatief reageren, willen nooit extra betalen omdat dat nu een maal in de aard zit'. Argument in de discussie alhier was ook dat via de loonbelasting en andere belastingen ook een bijdrage wordt geïncasseerd tbv onderwerpen waarop je niet expliciet wordt bevraagd, je wellicht niet eens weet voor welk doel, en als je het al zou weten dan ben je het mogelijk oneens met de besteding voor dat doel. Dat zijn de collega's die vinden dat de overheid een afweging moet durven maken op de aspecten van kosten en kwaliteit, en deze vraag dus niet opgenomen hoeft te worden.

Tegelijkertijd toch ook de behoefte om de vraag juist wel uit op te nemen om een beeld te krijgen of überhaupt het belang van een vrij uitzicht wordt onderkend en men bereidheid is daarvoor te betalen. Kortom zowel voor als tegenstanders en we komen er niet echt uit. Was ook al een beetje zo tijdens onze bespreking twee weken geleden. M.b.t de foto's geen enkele opmerking ontvangen.

Conclusie: de vragen behoeven wat ons betreft geen aanpassingen en ook de foto's zijn oke.

Met vriendelijke groet,

Van: DGRW [@minienm.nl]
Verzonden: vrijdag 11 oktober 2013 10:45
Aan:

31.3

CC:

318

- DGRW;

- DGRW;

Onderwerp: RE: Testversie vragenlijst

Beste mensen,

Een belangrijk punt: d

Ik vertrouw er op dat jullie daar rekening mee houden.

Met vriendelijke groet,

32

32.2

Van: - DGRW
Verzonden: maandag 28 oktober 2013 15:51
Aan:
Onderwerp: RE: impact op huizenprijzen
Bijlagen: Conceptrapportage Effecten Offshore Windmolenparken op Zee - Kadaster VUversie VMP.pdf

Hoi

Bijgaand het rapport. Graag hoor ik wat jij er van vind.

Groet,

Van: . @witteveenbos.nl
Verzonden: maandag 28 oktober 2013 14:03
Aan: - DGRW
Onderwerp: Impact op huizenprijzen

32.1

Dag

Voor de MKBA windmolenparken zou ik graag gebruik maken van de studie over impact op woningwaarden. Is die intussen afgerond/ beschikbaar? Zo ja, dan kunnen we hem hopelijk nog meenemen.

groeten,

DISCLAIMER:

This e-mail is strictly confidential and is intended solely for the addressee. It is prohibited for unauthorized persons to utilize the information contained within this e-mail. If you receive this e-mail and you are not the addressee, then please delete it from your system and notify the person who sent it to you. Our company accepts no liability for the content of this email, or for the consequences of any actions taken on the basis of the information provided, unless that information is subsequently confirmed in writing

Witteveen+Bos refers to the network of participating member firms of Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V., Deventer (chamber of commerce 38020751), each of which is a separate and independent legal entity.
www.witteveenbos.nl or www.witteveenbos.com

Before printing, think about the environment

This email has been scanned by the Symantec Email Security.cloud service. For more information please visit <http://www.symanteccloud.com>

319

Van:
Verzonden: vrijdag 1 november 2013 15:57
Aan:

DGRW: VVV
- DGRW;
@rws.nl);

Onderwerp: lkd2013 progr 10
Bijlagen: lkd2013 progr 10.docx

Beste Sprekers en betrokkenen,

Bijgaand treffen jullie het programma LKD 2013. We hebben twee stevige dagen voor de boeg. Met inmiddels meer dan 100 aanmeldingen verwachten we een succesvol evenement. Enkele praktische zaken:

- Alle sprekers zijn vanzelfsprekend geregistreerd. Voor mensen die naast spreker ook congresganger zijn gaarne zelf registreren via www.nbtc.nl/lkd
- Aanleveren presentaties: met het oog op efficiency de digitale presentaties aanleveren vóór vrijdag 8 november aanstaande.
- Lengte presentaties: voor het plenaire programma op woensdag is een maximale lengte van 30 minuten gepland. Het advies is om hier ruim binnen te blijven om tijdsproblemen te voorkomen. Het plenaire programma op donderdag heeft iets meer ruimte; daar is maximaal 40 minuten per presentatie gepland. Een en ander vanzelfsprekend in overleg. De parallelsessies hebben een maximale lengte van 45 minuten en worden in overleg naar eigen inzicht ingevuld. In de loop van komende week ontvangen jullie ter aanvulling op bijgaand programma het draaiboek.
- Voor presentatiematerialen als computer, beamer, geluid voor presentaties en in de grote zaal microfoons wordt gezorgd. Standaard is wifi beschikbaar en wordt gebruik gemaakt van PC; mochten er presentaties in prezi of op de mac zijn gemaakt of filmpjes via internet worden gebruikt, laat dit dan even weten dan kunnen we hier voorzieningen voor treffen voor zover noodzakelijk. Ter plaatse is een technicus aanwezig. Voor de zekerheid gaarne de presentatie ook nog meenemen op USB.
- Parkeren: kan ter plaatse mits vooraf gemeld bij . Dit ivm het beperkt aantal plaatsen onder het Bilderberg Hotel. NB: congresgangers kunnen dit opgeven via het inschrijvingsformulier.
- De coördinatie ter plaatse ligt in handen van samenwerkingspartner Strand Nederland, Bilderberg en NBTC. Voor vragen kunnen jullie het best contact opnemen met of mij.

Alvast een goed weekend toegewenst en tot de Landelijke Kustdagen 13 en 14 november aanstaande of wellicht al op de 12^e (strandbeurs!),
Groet,

marketing Consultant

) is verantwoordelijk voor de branding en marketing van de bestemming Nederland.
is actief in 13 markten waar zij opereert als

Reeds openbaar.

320A

Reeds openbaar.